בע"ה

גליון נ"א | ט'-ט"ו אייר

לְשַׂחֵק

עַל דַּלְתֵי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת אֱמֹר תשפ"ו

נ"ך: איוב פרקים א'-ז'

משנה: זבחים פרק י"א

שיעור שבועי: גדולים על הקטנים

הוספות: חת"ת // לוח הילולא דצדיקיא // סיפור חסידי

הקדמת המערכת

שבוע טוב ומבֹרך, לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

השבוע, ט'-ט"ו אייר, שבוע פרשת אמֹר שכולו הכנה לל"ג בעמר, "מתן תורה של פנימיות התורה", נתחיל בנ"ך את ספר איוב ("ספר הפסיכולוגיה החשוב ביותר בתנ"ך" - ראו בגב הגליון...), העמוק ומלא-ההפלאה, בפרקים א'-ז', ובמשנה את פרק ט' במסכת זבחים.

השיעור השבועי הוא שוב ה'נקודה החסידית' לפרשה מתוך הסדרה השניה של 'מעין גנים' לפרשת אמֹר - "???". שיעור עמוק ומיוחד ששוה לעבור עליו.

וכמובן, לוח הילולות וסיפור חסידי על בעל ההילולא ??? זיעוכי"א - ???.

בברכת לימוד תורה פורה ומרתק, שיהיו דברי תורה חדשים ומתוקים בפינו תמיד,

המערכת

***

למנויים, לקבלת הגליון באימייל, לתרומות, הערות והארות – noam23@gmail.com

|| עריכה: נעם אליה גרוסברג // הפקה: עפר זמיר בן יעקב ||

טבלת הלִמוד לחדש אייר

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת קדש
כ"ה ניסן משלי י"ח	**כ"ו ניסן** משלי י"ט	**כ"ז ניסן** משלי כ'	**כ"ח ניסן** כל אשר ביכלתכם! משלי כ"א	**כ"ט ניסן** משלי כ"ב	**ל' ניסן** משלי כ"ג	**א' אייר** תזריע־מצֹרע משלי כ"ד זבחים פ"ט
ב' אייר יום הולדת המהר"ש לכתחילה אריבער משלי כ"ה	**ג' אייר** משלי כ"ו	**ד' אייר** משלי כ"ז	**ה' אייר** משלי כ"ח	**ו' אייר** משלי כ"ט	**ז' אייר** משלי ל'	**ח' אייר** אחרי־מות־קדשים משלי ל"א זבחים פ"י
ט' אייר איוב א'	**י' אייר** איוב ב'	**י"א אייר** איוב ג'	**י"ב אייר** איוב ד'	**י"ג אייר** איוב ה'	**י"ד אייר** איוב ו'	**ט"ו אייר** אמור איוב ז' זבחים פי"א
ט"ז אייר איוב ח'	**י"ז אייר** איוב ט'	**י"ח אייר** **ל"ג בעומר** איוב י'	**י"ט אייר** איוב י"ב	**כ' אייר** איוב י"ג	**כ"א אייר** איוב י"ד	**כ"ב אייר** בהר־בחקתי איוב ט"ו זבחים פי"ב
כ"ג אייר איוב ט"ז	**כ"ד אייר** איוב י"ז	**כ"ה אייר** איוב י"ח	**כ"ו אייר** איוב י"ט	**כ"ז אייר** איוב כ'	**כ"ח אייר** איוב כ"א	**כ"ט אייר** במדבר איוב כ"ב זבחים פי"ג

יום ראשון // ט' אייר

חומש - ראשון פרשת אמור

(א) {פ} וַיֹּאמֶר יְ אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא־יִטַּמָּא בְּעַמָּיו:

וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֵימַר לְכָהֲנַיָּא בְּנֵי אַהֲרֹן וְתֵימַר לְהוֹן עַל מִית לָא יִסְתָּאַב בְּעַמֵּיהּ.

אמר ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד.). **בני אהרן** - יכול חללים, תלמוד לומר: הכהנים (ספרא ויקרא כ"א, א'). **בני אהרן** - אף בעלי מומין במשמע (ספרא ויקרא כ"א, א'). **בני אהרן** - ולא בנות אהרן (קידושין ל"ה:). **לא יטמא בעמיו** - בעוד שהמת בתוך עמיו, יצא מת מצוה (ספרא ויקרא כ"א, א').

(ב) כִּי אִם־לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וְלִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו:

אֱלָהֵין לְקָרִיבֵיהּ דְּקָרִיב לֵיהּ לְאִמֵּיהּ וְלַאֲבוּהִי וְלִבְרֵיהּ וְלִבְרַתֵּיהּ וּלְאָחוּהִי.

כי אם לשארו - אין שארו אלא אשתו.

(ג) וְלַאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטַּמָּא:

וְלַאֲחָתֵיהּ בְּתוּלְתָּא דְּקָרִיבָא לֵיהּ דְּלָא הֲוָת לְגֻבַר לַהּ יִסְתָּאַב.

הקרובה - לרבות את הארוסה. **אשר לא היתה לאיש** - למשכב. **לה יטמא** - מצוה.

(ד) לֹא יִטַּמָּא בַּעַל בְּעַמָּיו לְהֵחַלּוֹ:

לָא יִסְתָּאַב גְּבָרָא בְּעַמֵּיהּ לְאַחָלוּתֵיהּ.

לא יטמא בעל בעמיו להחלו - לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו. וכן פשוטו של מקרא, לא יטמא בעל בשארו בעוד שהוא בתוך עמיו, שיש לה קוברין, שאינה מת מצוה. ובאיזו שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו.

(ה) לֹא־[יִקְרְחוּ] (יקרחה) קָרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפְאַת זְקָנָם לֹא יְגַלֵּחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת:

לָא יִמְרְטוּן מְרַט בְּרֵישְׁהוֹן וּפָתָא דְּדִקְנְהוֹן לָא יְגַלְּחוּן וּבִבְשַׂרְהוֹן לָא יְחַבְּלוּן חִבּוּל.

לא יקרחה קרחה - על מת. והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל: בין עיניכם (דברים י"ד, א'), יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר: בראשם. וילמדו ישראל מכהנים בגזירה שוה, נאמר כאן: קרחה, ונאמר להלן בישראל: קרחה, מה כאן כל הראש, אף להלן כל הראש במשמע - בכל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת. **ופאת זקנם לא יגלחו** - לפי שנאמר בישראל: לא תשחית (ויקרא י"ט, כ"ז), יכול ליקטו במלקט ורהיטני, לכך נאמר כאן: לא יגלחו - שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גילוח ויש בו השחתה, וזהו תער. **ובבשרם לא ישרטו שרטת** - לפי שנאמר בישראל: ושרט לנפש לא תתנו (ויקרא י"ט, כ"ח), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר: לא ישרטו שרטת - לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב: לא ישרטו, ואני יודע שהיא שרטת.

(ו) קְדֹשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אִשֵּׁי יְ֠הוָה לֶ֨חֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מַקְרִיבִם וְהָיוּ קֹדֶשׁ:

קְדִישִׁין יְהוֹן קֳדָם אֱלָהֲהוֹן וְלָא יְחַלוּן שְׁמָא דֶּאֱלָהֲהוֹן אֲרֵי יָת קוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ קוּרְבַּן אֱלָהֲהוֹן אִנּוּן מְקָרְבִין וְיהוֹן קַדִּישִׁין.

קדושים יהיו - על כרחם יקדישום בית דין בכך.

(ז) אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ כִּי־קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:

אִתְּתָא מַטְעָיָא וּמַחֲלָא לָא יִסְּבוּן וְאִתְּתָא דְּמִתָּרְכָא מִבַּעְלַהּ לָא יִסְּבוּן אֲרֵי קַדִּישׁ הוּא קֳדָם אֱלָהֵיהּ.

זונה - שנבעלת בעילת ישראל. **חללה** - שנולדה מן הפסולים שבכהונה, כגון: בת אלמנה מכהן גדול או בת גרושה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולין.

(ח) וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי־אֶת־לֶ֨חֶם אֱלֹהֶ֜יךָ הוּא מַקְרִ֗יב קָדֹשׁ֙ יִהְיֶה־לָּ֔ךְ כִּ֥י קָד֖וֹשׁ אֲנִ֣י יְ֑הוָה מְקַדִּשְׁכֶם:

וּתְקַדְּשִׁנֵּיהּ אֲרֵי יָת קוּרְבַּן אֱלָהָךְ הוּא מְקָרֵיב קַדִּישׁ יְהֵי לָךְ אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא יְיָ מְקַדְּשְׁכוֹן.

וקדשתו - על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו וייסרהו עד שיגרש. **קדוש יהיה לך** - נהוג בו קודש, לפתוח ראשון בכל דבר, ולברך ראשון בסעודה.

(ט) וּבַת אִ֕ישׁ כֹּהֵ֖ן כִּ֣י תָחֵ֑ל לִזְנ֗וֹת אֶת־אָבִ֛יהָ הֵ֥יא מְחַלֶּ֖לֶת בָּאֵ֣שׁ תִּשָּׂרֵֽף:

וּבַת גְּבַר כָּהִין אֲרֵי תִּתַּחַל לְמִטְעֵי מִקְּדוּשַׁת אֲבוּהָא הִיא מִתַּחֲלָא בְּנוּרָא תִּתּוֹקַד.

כי תחל לזנות - כשתתחלל לזנות על ידי זנות, שהיתה בה זיקת בעל וזינתה או מן האירוסין או מן הנישואין. ורבותינו נחלקו בדבר, והכל מודים שלא דבר הכתוב בפנויה. **את אביה היא מחללת** - חללה וביזתה את כבודו, שאומרין עליו: ארור שזו ילד, ארור שזו גדל.

(י) {ס} וְהַכֹּהֵן֙ הַגָּד֣וֹל מֵאֶחָ֔יו אֲשֶׁר־יוּצַ֥ק עַל־רֹאשׁ֖וֹ שֶׁ֣מֶן הַמִּשְׁחָ֑ה וּמִלֵּ֣א אֶת־יָד֗וֹ לִלְבֹּ֛שׁ אֶת־הַבְּגָדִ֖ים אֶת־רֹאשׁ֥וֹ לֹֽא יִפְרָ֖ע וּבְגָדָ֥יו לֹ֖א יִפְרֹֽם:

וְכָהֲנָא דְּיִתְרַבֵּא מֵאֲחוֹהִי דְּיִתְרַק עַל רֵישֵׁיהּ מִשְׁחָא דְּרִבּוּתָא וְדִיקָּרֵיב יָת קוּרְבָּנֵיהּ לְמִלְבַּשׁ יָת לְבוּשַׁיָּא יָת רֵישֵׁיהּ לָא יְרַבֵּי פֵּירוּעַ וּלְבוּשׁוֹהִי לָא יְבַזַּע.

לא יפרע - לא יגדל פרע על אבל. ואיזהו גידול פרע, יותר משלשים יום.

(יא) וְעַ֥ל כָּל־נֶ֖פֶשׁ מֵ֣ת לֹ֣א יָבֹ֑א לְאָבִ֥יו וּלְאִמּ֖וֹ לֹ֥א יִטַּמָּֽא:

וְעַל כָּל נַפְשָׁת מִיתָא לָא יֵיעוֹל לַאֲבוּהִי וּלְאִמֵּיהּ לָא יִסְתָּאַב.

ועל כל נפשות מת - באהל המת.

(יב) וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ֙ לֹ֣א יֵצֵ֔א וְלֹ֥א יְחַלֵּ֖ל אֶת מִקְדַּ֣שׁ אֱלֹהָ֑יו כִּ֣י נֵ֧זֶר שֶׁ֣מֶן מִשְׁחַ֣ת אֱלֹהָ֥יו עָלָ֖יו אֲנִ֥י יְ֖הוָה:

וּמִן מַקְדָּשָׁא לָא יִפּוֹק וְלָא יַחֵיל יָת מַקְדָּשָׁא דֵּאֱלָהֵיהּ אֲרֵי כְּלִיל מְשַׁח רְבוּתָא דֵּאֱלָהֵיהּ עֲלוֹהִי אֲנָא יְיָ.

ומן המקדש לא יצא - אינו הולך אחר המטה. ועוד דרשו רבותינו מיכאן שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו: אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לצאת מן המקדש, אלא עובד עבודה. **ולא יחלל את מקדשי** - שאינו מחלל בכך את העבודה שהתיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד חילל.

(יג) וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח׃

וְהוּא אִתְּתָא בְּבְתוּלָתָא יִסַּב.

(יד) אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת־אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה׃

אַרְמָלָא וּמְתָרְכָא וַחֲלִילָא מַטְעָיָא יָת אִלֵּין לָא יִסַּב אֶלָּהֵין בְּתוּלְתָא מֵעַמֵּיהּ יִסַּב אִתְּתָא.

חללה - שנולדה מפסולי כהונה.

(טו) וְלֹא־יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ׃

וְלָא יַחֵיל זַרְעֵיהּ בְּעַמֵּיהּ אֲרֵי אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֵׁיהּ.

ולא יחלל זרעו - הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו שהוליד ממנה חַלַל מדין קדושת כהונה.

תהלים - פרקים מ״ט-נ״ד

תניא יומי - פרק מ״ו

פרק מו ויש דרך ישר לפני איש שוה לכל נפש וקרוב הדבר מאד לעורר ולהאיר אור האהבה התקועה ומסותרת בלבו להיות מאירה בתוקף אורה כאש בוערה בהתגלות לבו ומוחו למסור נפשו לה׳ וגופו ומאודו בכל לב ובכל נפש ומאד מעומקא דלבא באמת לאמיתו ובפרט בשעת ק״ש וברכותיה כמו שיתבאר. והוא כאשר ישים אל לבו מ״ש הכתו׳ כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם פי׳ כמו שכדמות וצורת הפנים שהאדם מראה במים כן נראה לו שם במים אותה צורה עצמה ככה ממש לב האדם הנאמן באהבתו לאיש אחר הרי האהבה זו מעוררת אהבה בלב חבירו אליו ג״כ להיות אוהבים נאמנים זה לזה בפרט כשרואה אהבת חבירו אליו. והנה זהו טבע הנהוג במדת כל אדם אף אם שניהם שוים במעלה ועל אחת כמה וכמה אם מלך גדול ורב מראה אהבתו הגדולה והעצומה לאיש הדיוט ונבזה ושפל אנשים ומנוול המוטל באשפה ויורד אליו ממקו׳ כבודו עם כל שריו יחדיו ומקימו ומרימו מאשפתו ומכניסו להיכלו היכל המלך חדר לפנים מחדר מקום שאין כל עבד ושר נכנס לשם ומתייחד עמו שם ביחוד וקירוב אמיתי וחיבוק ונישוק ואתדבקות רוחא ברוחא בכל לב ונפש עאכ״ו שתתעורר ממילא האהבה

כפולה ומכופלת בלב ההדיוט ושפל אנשים הזה אל נפש המלך בהתקשרות הנפש ממש מלב ונפש מעומקא דלבא לאין קץ. ואף אם לבו כלב האבן המס ימס והיה למים ותשתפך נפשו כמים בכלות הנפש ממש לאהבת המלך:

לוח היום־יום

ט׳ אייר, כ״ד לעומר

מורינו הבעש״ט אמר: כל דבר ודבר אשר האדם רואה או שומע, הוא הוראת הנהגה בעבודת ה׳. וזהו ענין העבודה, להבין ולהשכיל מכל דרך בעבודת ה׳.

נ״ך יומי - איוב פרק א׳

(א) אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ־עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהָיָה| הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע:

איש היה בארץ עוץ - פי׳ בארץ ארם כמה דכתיב: את עוץ בכורו (בראשית כ״ב, כ״א) מבני נחור. **והיה האיש** - אע״פ שהוא לשון עתיד כן דרך לשון עברית ולשון מליצתו והווה האיש ההוא גדול מכל בני קדם (איוב א׳, ג׳) בני ארץ המזרחי שארם במזרחו של עולם הוא שנאמר: מן ארם ינחני בלק מהררי קדם (במדבר כ״ג, ז׳). דבר אחר עוץ זה איוב, בוז זה אליהוא בן ברכאל הבוזי (איוב ל״ב, ב׳), והרי הוא שאמר איוב: ובוז משפחות יחתני (איוב ל״א, ל״ד) זה הוא ממשפחתי שמחתה דברי והיינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא. דבר אחר: בארץ עוץ בארץ שנוטלין ממנו עצות רעות על הקב״ה שנאמר: מן הארץ ההיא יצא אשור (בראשית י׳, י״א). ומה עצה נטלו שהיו אומרים לא כל הימנו ליטול את העליונים וליתן לנו את התחתונים. אלא בואו לארץ שנער ששם אלוהות הרבה, שנאמר בה: ארץ פסילים היא (ירמיהו נ׳, ל״ח), ונעשה מגדל וראשו מגיע בשמים ונעשה לנו שם (בראשית י״א, ד׳). ואין שם האמור כאן אלא עבודה זרה, שנאמר: ושם אלהים אחרים לא תזכירו (שמות כ״ג, י״ג). מה עשה הקב״ה? ישב עליהם בדין והעמיד עליהם עדים, שנאמר: וירד אלהים לראות את העיר ואת המגדל (בראשית י״א, ה׳). וכי צריך ירידה לפני המקום לראות, והכתיב: עיני י״י משוטטות בכל הארץ (זכריה ד׳, י׳, דברי הימים ב ט״ז, ט׳)? אלא ללמד הלכה לדורות שאין דנין אלא על פי עדי ראייה, שנאמר: או ראה או ידע (ויקרא ה׳, א׳). **והיה** - פשוטו: כמו ויהי, ומשמעו לעבר ולהבא. **תם וישר** - אבל בדברים שבין קונו ובינו לא היה צדיק, לכך נאמר: וירא אלהים וסר מרע.

(ב) וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת: (ג) וַיְהִי מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת אַלְפֵי־צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי גְמַלִּים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֶמֶד־בָּקָר וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֲתוֹנוֹת וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָּדוֹל מִכָּל־בְּנֵי־קֶדֶם:

שבעת אלפי צאן - הרוב מנה תחילה. **גדול מכל בני קדם** - מדור הפלגה, דכתיב: ויהי בנסעם מקדם (בראשית י״א, ב׳). אבל מאברהם אינו כן שהרי באברהם כתיב בו: הגדול, שנאמר: ושם חברון לפנים קרית ארבע האדם הגדול בענקים הוא (יהושע י״ד,

ט״ו), היה לו לכתוב אדם גדול ולמה כתב האדם הגדול אלא רמז שהוא אדם גדול שעמד בעשר נסיונות לפיכך כותבין אותו שני ההי״ן ואיוב שנאמר בו: גדול לא עמד אלא באחת שנאמר: תם וישר וגו׳ מכל אותו הדור שלא נתפס על אותו עון.

(ד) וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֵּה בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם:

והלכו בניו ועשו משתה בית איש יומו - בבית כל אחד ואחד יומו. **ושלחו וקראו** - כמו ושולחים וקוראים שהיו עושין כן תמיד.

(ה) וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְהֶעֱלָה עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים בִּלְבָבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל־הַיָּמִים:

ויהי כי הקיפו - כאשר כלו ימי המשתה נוהג היה איוב בכל סוף שבעת הימים שחזרו ימי חלילתם היה שולח ומקדשם כלומר מזמנם וקראם, כמו: התקדשו למחר (במדבר י״א, י״ח). **והשכים בבקר והעלה** - מליצתו שהיה משכים ומעלה עולות לכן כתב בלשון עתיד שהיה נוהג לעשות כן תמיד לסוף כל שבעת הימים. **מספר כולם** - הבנים והבנות. **וברכו** - לשון כינוי כלפי מעלה. **ככה יעשה איוב** - כמו היה עושה מחר כשכתב בדבר ההוה ותדיר פעמים שכתב בו לשון עבר ופעמים לשון עתיד.

(ו) {פ} וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־יְיָ וַיָּבֹוא גַּם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם:

ויהי היום - אותו יום שהיה ראש השנה (שהוא יום תרועה וצוה הקב״ה לשטן להביא זכות וחובה של כל הבריות הה״ד משוט בארץ). **ויבואו בני האלהים להתיצב על י״י** - לריב עמו שאין להתיצב אלא על דין שנאמר: נצב לריב י״י (ישעיהו ג׳, י״ג). **ויבא גם השטן בתוכם** - לקטרג הבריות. ד״א: ויהי היום - אותו היום שחזרו חלילה לאכול בבית אחיהם הבכור (איוב א׳, י״ג). **בני האלהים** - צבא השמים הקרובים לשכינה להיות בני ביתו ועל שם כך נקראו בניו. **להתיצב על י״י** - סביבותיו, כמו: לכל הנצבים עליו (בראשית מ״ה, א׳).

(ז) וַיְאמֶר יְיָ אֶל־הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְיָ וַיֹּאמַר מִשּׁוֹט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ:

מאין תבא - דבר הכתוב דרך ארץ שהגדול מדבר תחילה ומרשה הקטן לענות. **משוט בארץ** - כאשר מפורש למעלה. ובהגדה דהשותפין הוא (בבלי בבא בתרא ט״ז.). **משוט בארץ ומהתהלך בה** - כן דרכי לשוט ולראות רעים וטובים ושטטתי בכל הארץ, ולא מצאתי כאברהם, שנאמר בו: קום התהלך בארץ (בראשית י״ג, י״ז). ואמרו רז״ל: שטן לשם שמים נתכוון כדי שלא יהא נשכח לפני אלהינו זכותו של אברהם.

(ח) וַיְאמֶר יְיָ אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע:

השמת לבך על עבדי איוב - שתרצה לקטרגו. **השמת** - לשון תימה הוא. **תם וישר** - שלם במעשיו.

(ט) וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְיָ וַיֹּאמַר הֲחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים:

החנם ירא איוב - בתמיה.

(י) הֲלֹא־[אַתָּה] (את) שַׂכְתָּ בַּעֲדוֹ וּבְעַד־בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ:

הלא - אתה שכת בעדו לפי שהוא יודע שאתה רגיל אצלו לעשות לו נסים ופרה ורבה לפיכך עושה צדקות הללו אבל לא ניסית אותו. **שכת בעדו** - הגנת בעדו כמחיצה זו, כמו: הסר משוכתו (ישעיהו ה', ה') - מחיצתו. וכל בעד האמור בלשון עברי אינו אלא לשון כנגדו ובפניו, כמו: וכפר בעדו (ויקרא ט״ז, ו') - קנח העון כנגדך ובפניך להיות הכפרה מגן בעדך, וכן י״ו מגן בעדי (תהלים ג', ד'). **פרץ בארץ** - נתחזקו, כמו: וכן יפרוץ (שמות א', י״ב) ומתרגמינן יתקוף. זהו פשוטו. ורבותינו ז״ל אמרו בהגדה (בבלי בבא בתרא ט״ו:): פרץ גדרו של עולם שהעזים הורגים הזאבים.

(יא) וְאוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ אִם־לֹא עַל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ:

(יא-יב) **ואולם** - כמו אבל. **שלח נא ידך** - אם לא תראה שבפניך יברכך. **ואולם** - לו היית נוגע בכל אשר לו. **אם לא על פניך יברכך** - מיד בתמיה, ואז ויאמר י״ו אל השטן הנה כל אשר לו בידך.

(יב) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל־אֲשֶׁר־לוֹ בְּיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל־תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵעִם פְּנֵי יְיָ:

[ביאור לפסוק זה כלול בביאור פסוק יא]

(יג) וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר: (יד) וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר הַבָּקָר הָיוּ חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת עַל־יְדֵיהֶם:

ומלאך - שליח. **על ידיהם** - על מקומם שהיו רועות שם, כמו: איש על ידו (במדבר ב', י״ז). ואינו לשון מקום, אלא על שם שהוא מוכן ומזומן לידו. ורבותינו ז״ל אמרו בהגדה: שהטעימם הקב״ה מעין עולם הבא שלאחר חרישת האתונות היו זורעים עם החרישה ורועות האתונות מיד חזיז מן התלם.

(טו) וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וָאֲמַלְּטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ:

ותפול שבא - נתנפלה וחנתה מלכות שבא עליהם, כמו: על פני כל אחיו נפל (בראשית כ״ה, י״ח). **ואת הנערים** - משרתיך השומרים אותם. **ואמלטה** - אין מליטה אלא לשון השמטה שנשמט מן הצרה (ובאתי להגיד לך וכיון שהגיד מיד מת).

(טז) עוֹד| זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם וָאֲמַלְּטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ:

ובנערים - במשרתים שומרי הצאן מדבר הכתוב.

(יז) עֽוֹד | זֶ֣ה מְדַבֵּ֔ר וְזֶ֕ה בָּ֖א וַיֹּאמַ֣ר׀ כַּשְׁדִּ֣ים שָׂ֗מוּ | שְׁלֹשָׁ֤ה רָאשִׁים֙ וַיִּפְשְׁטוּ֙ עַל־הַגְּמַלִּ֔ים וַיִּקָּחֻ֑ום וְאֶת־הַנְּעָרִ֗ים הִכּ֛וּ לְפִי־חָ֖רֶב וְאִמָּלְטָ֥ה רַק־אֲנִ֖י לְבַדִּ֑י לְהַגִּ֥יד לָֽךְ׃

ויפשטו על הגמלים - זה לשון בזזו בז (ישעיהו ל״ג, כ״ג), לפי מנהגם כל זמן שהם מהלכים נדבקים יחד והולכים במארב שלא יבינו בהם ויבריחו את המקנה וכשמגיעים למקום המקנה פושטים במרחב המקנה זה לכאן וזה לכאן לאסוף המקנה והמלאכים הללו שלוחי שטן היו וכדי להקניטו ולהחטיאו בישרוהו תחילה בהפסד מועט ואח״כ בגדול הימנו וכן כולם.

(יח) עַ֚ד זֶ֣ה מְדַבֵּ֔ר וְזֶ֖ה בָּ֑א וַיֹּאמֶ֗ר בָּנֶ֙יךָ֙ וּבְנוֹתֶ֔יךָ אֹכְלִ֥ים וְשֹׁתִ֖ים יַ֣יִן בְּבֵ֣ית אֲחִיהֶ֑ם הַבְּכֽוֹר׃ (יט) וְהִנֵּ֨ה׀ רֽוּחַ גְּדוֹלָ֣ה בָּאָ֗ה | מֵעֵ֙בֶר֙ הַמִּדְבָּ֔ר וַיִּגַּ֖ע בְּאַרְבַּ֣ע פִּנּ֑וֹת הַבַּ֣יִת וַיִּפֹּ֗ל עַל־הַנְּעָרִים֙ וַיָּמֻ֔ותוּ וָאִמָּלְטָ֥ה רַק־אֲנִ֖י לְבַדִּ֑י לְהַגִּ֥יד לָֽךְ׃

מעבר המדבר - מצד שני של מדבר והיה הבית מצד זה, וזהו לשון עבר במקרא. **על הנערים** - בנים אבל אין צריך להזכיר הבנות. (להגיד לך שהיה לו רשות להגיד והיה מת באותו רגע).

(כ) וַיָּ֣קָם אִיּ֔וֹב וַיִּקְרַ֖ע אֶת־מְעִלֹּ֑ו וַיָּ֣גָז אֶת־רֹאשֹׁ֗ו וַיִּפֹּ֙ל אָ֣רְצָ֔ה וַיִּשְׁתָּֽחוּ׃

ויגז - תלש, כמו: גזי נזרך (ירמיהו ז׳, כ״ט) ומתרגמינן תלישה, וכמו: ממעי אמי אתה גוזי (תהלים ע״א, ו׳) - מושכי.

(כא) וַיֹּ֣אמֶר׀ עָרֹ֣ם יָצָ֗תִי מִבֶּ֙טֶן֙ אִמִּ֔י וְעָרֹ֖ם אָשׁ֣וּב שָׁ֑מָּה יְ֤הוָה נָתַן֙ וַיהוָ֣ה לָקָ֔ח יְהִ֥י שֵׁ֖ם יְהוָ֥ה מְבֹרָֽךְ׃

מבטן אמי - האדמה אשר לוקחתי משם או אמי ממש. **וערום אשוב שמה** - לא בבטן הוא מדבר ומה שמה אל מקום תשובתו ועל שהוא מוכן לכך ולא יחליף החוק לשוב כי אם אל העפר לפיכך לא הוצרך להזכירו.

(כב) בְּכָל־זֹ֥את לֹא־חָטָ֖א אִיּ֑וֹב וְלֹא־נָתַ֥ן תִּפְלָ֖ה לֵאלֹהִֽים׃

תפלה - לא שום שמץ ותפלות נתן על הקב״ה, כמו: ובנביאי שומרון ראיתי תפלה (ירמיהו כ״ג, י״ג). **ולא נתן** - להטיל תפלה ועול אל הקב״ה, כמו: נתנו לדוד הרבבות ולי נתנו האלפים (שמואל א י״ח, ח׳).

יום שני // י' אייר

הומש – שני פרשת אמור

(טז) {שני} {ס} וַיְדַבֵּר יְ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(יז) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזַּרְעֲךָ֞ לְדֹרֹתָ֗ם אֲשֶׁ֤ר יִהְיֶה־בּוֹ֙ מ֔וּם לֹ֥א יִקְרַ֖ב לְהַקְרִ֥יב לֶ֖חֶם אֱלֹהָֽיו:

מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן לְמֵימַר גְּבַר מִבְּנָךְ לְדָרֵיהוֹן דְּיִהֵי בֵּיהּ מוּמָא לָא יִקְרַב לְקָרָבָא קוּרְבָּנָא קֳדָם אֱלָהֵיהּ.

לחם אלהיו - מאכל אלהיו, כל הסעודה קרויה לחם, כמו: עבד לחם רב (דניאל ה', א').

(יח) כִּ֣י כָל־אִ֗ישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ֙ מ֔וּם לֹ֥א יִקְרָ֖ב אִ֣ישׁ עִוֵּ֑ר אֽוֹ פִשֵּׁ֥חַ אוֹ֙ חָרֻ֔ם אֽוֹ שָׂרוּעַ:

אֲרֵי כָל גְּבַר דְּבֵיהּ מוּמָא לָא יִקְרַב גְּבַר עֲוִיר אוֹ חַגִּיר אוֹ חֲרִים אוֹ סְרִיעַ.

חרום - שחוטמו שקוע בין שתי העיניים, שכוחל שתי עיניו כאחת. **שרוע** - שאחת מאיבריו גדולה מחבירתה, עינו אחת גדולה ואחת קטנה, או שוקו ארוכה מחבירתה.

(יט) אֽוֹ אִ֥ישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה־בּוֹ֙ שֶׁ֣בֶר רָ֔גֶל אֽוֹ שֶׁ֖בֶר יָֽד:

אוֹ גְּבַר דְּיִהֵי בֵּיהּ תְּבָר רַגְלָא אוֹ תְּבָר יְדָא.

(כ) אֽוֹ־גִבֵּ֥ן אוֹ־דַ֖ק אֽוֹ תְבַלֻּ֑ל בְּעֵינ֗וֹ אֽוֹ גָרָ֤ב אֽוֹ יַלֶּ֙פֶת֙ אֽוֹ מְרוֹחַ֣ אָשֶׁ֔ךְ:

אוֹ גְּבִין אוֹ דוּקָא אוֹ חִלְּיז בְּעֵינוֹהִי אוֹ גַּרְבָּן אוֹ חֲזָזָן אוֹ מְרִיס פַּחְדִּין.

או גבן - שורצילוש בלעז, שגביני עיניו שערו ארוך ושוכב. **או דק או תבלול בעינו** - שיש לו בעינו דוק שקורין טיילא, כמו: הנוטה כדוק שמים (ישעיהו מ', כ"ב). **או תבלול** - דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסירא, שהיא עוגל המקיף את השחור שקורין פרונילא, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבלול - חיליז, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל במומי הבכור: חלזון נחש עינב (בבלי בכורות ל"ח.). **גרב וילפת** - מיני שחין הן: גרב - זו החרס, שחין היבש מבפנים ומבחוץ. ילפת - היא חזזית המצרית, ולמה נקרא ילפת, שמלפפת והולכת עד יום מיתה, והוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מבחוץ ויבש מבפנים, שנאמר: ובגרב ובחרס (דברים כ"ח, כ"ז), כשסמך גרב אצל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אצל ילפת קורא לחרס גרב. כך מפורש בבכורות (בבלי בכורות מ"א.). **מרוח אשך** - לפי התרגום: מריס פחדין, שפחדיו מרוססין, שבצים שלו כתותין. פחדיו כמו: גידי פחדיו ישורגו (איוב מ', י"ז).

(כא) כָּל־אִ֣ישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ֩ מ֨וּם מִזֶּ֜רַע אַהֲרֹ֣ן הַכֹּהֵ֗ן לֹ֤א יִגַּשׁ֙ לְהַקְרִ֣יב אֶת־אִשֵּׁ֔י יְ֖ מוּם בּ֣וֹ אֵ֑ת לֶ֥חֶם אֱלֹהָ֖יו לֹ֥א יִגַּ֖שׁ לְהַקְרִֽיב:

כָּל גְּבַר דְּבֵיהּ מוּמָא מִזַּרְעָא דְּאַהֲרֹן כָּהֲנָא לָא יִקְרַב לְקָרָבָא יָת קוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ מוּמָא בֵּיהּ יָת קוּרְבַּן אֱלָהֵיהּ לָא יִקְרַב לְקָרָבָא.

כל אשר בו מום - לרבות שאר מומין. **מום בו** - בעוד מומו בו פסול, הא אם עבר מומו, כשר. **לחם אלהיו** - כל מאכל קרוי לחם.

(כב) לֶ֣חֶם אֱלֹהָ֔יו מִקָּדְשֵׁ֥י הַקֳּדָשִׁ֖ים וּמִן־הַקֳּדָשִׁ֑ים יֹאכֵֽל׃

קוּרְבַּן אֱלָהֵיהּ מִקּוּדְשֵׁי קוּדְשַׁיָּא וּמִן קוּדְשַׁיָּא יֵיכוֹל.

מקדשי הקדשים - אילו קדשי קדשים. **ומן הקדשים** - אילו קדשים קלים. אילו נאמרו קדשי קדשים, למה נאמרו קדשים קלים? אם לא נאמרו, הייתי אומר בקדשי קדשים יאכל בעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה מבשר המלואים, אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים. כך מפורש בזבחים (בבלי זבחים ק״א, ב).

(כג) אַ֚ךְ אֶל־הַפָּרֹ֣כֶת לֹ֣א יָבֹ֔א וְאֶל־הַמִּזְבֵּ֖חַ לֹ֣א יִגַּ֑שׁ כִּי־מ֥וּם בּ֛וֹ וְלֹ֥א יְחַלֵּ֖ל אֶת־מִקְדָּשַׁ֑י כִּ֥י אֲנִ֖י יְהוָ֥ה מְקַדְּשָֽׁם׃

בְּרַם לְפָרוּכְתָּא לָא יֵיעוֹל וּלְמַדְבְּחָא לָא יִקְרַב אֲרֵי מוּמָא בֵּיהּ וְלָא יַחֵיל יָת מַקְדָּשַׁי אֲרֵי אֲנָא יְיָ מְקַדְּשְׁהוֹן.

אך אל הפרכת לא יבא - להזות שבע הזאות שעל הפרכת. **ואל המזבח** - החיצון. ושניהם הוצרכו ליכתב ומפורשים בתורת כהנים (ספרא ויקרא כ״א, כ״ג). **ולא יחלל את מקדשי** - שאם עבד עבודתו מחוללת ליפסל.

(כד) וַיְדַבֵּ֥ר מֹשֶׁ֖ה אֶל־אַהֲרֹ֑ן וְאֶל־בָּנָ֥יו וְאֶל־כָּל־בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃

וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וידבר משה - המצוה הזאת, אל אהרן וגומ׳. **ואל כל בני ישראל** - להזהיר ב״ד על הכהנים.

(א) {פ} וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(ב) דַּבֵּ֞ר אֶל־אַהֲרֹ֣ן וְאֶל־בָּנָ֗יו וְיִנָּזְרוּ֙ מִקָּדְשֵׁ֣י בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֔ל וְלֹ֥א יְחַלְּל֖וּ אֶת־שֵׁ֣ם קָדְשִׁ֑י אֲשֶׁ֥ר הֵ֛ם מַקְדִּשִׁ֥ים לִ֖י אֲנִ֥י יְהוָֽה׃

מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְיִפְרְשׁוּן מִקּוּדְשַׁיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא יַחֲלוּן יָת שְׁמָא דְּקוּדְשִׁי דְּאִנּוּן מַקְדְּשִׁין קֳדָמַי אֲנָא יְיָ.

וינזרו - אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר: וינזרו מאחרי (יחזקאל י״ד, ז׳), נזורו אחור (ישעיהו א׳, ד׳), יפרשו מן הקדשים בימי טומאתם. **וינזרו מקדשי בני ישראל אשר הם מקדישים לי ולא יחלל את שם קדשי** - סרס את המקרא ודרשהו. **אשר הם מקדישים** - לרבות קדשי כהנים עצמן.

(ג) אֱמֹ֣ר אֲלֵהֶ֗ם לְדֹרֹתֵיכֶם֙ כָּל־אִ֣ישׁ| אֲשֶׁר־יִקְרַ֣ב מִכָּל־זַרְעֲכֶ֗ם אֶל־הַקֳּדָשִׁים֮ אֲשֶׁ֣ר יַקְדִּ֣ישׁוּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֒ לַיְיָ֔ וְטֻמְאָת֖וֹ עָלָ֑יו וְנִכְרְתָ֞ה הַנֶּ֤פֶשׁ הַהִוא֙ מִלְּפָנַ֔י אֲנִ֖י יְיָ׃

אֵימַר לְהוֹן לְדָרֵיכוֹן כָּל גְּבַר דְּיִקְרַב מִכָּל זַרְעֲכוֹן לְקוּדְשַׁיָּא דְּיַקְדְּשׁוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וּסְאוֹבְתֵּיהּ עֲלוֹהִי וְיִשְׁתֵּיצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מִן קֳדָמַי אֲנָא יְיָ.

כל איש אשר יקרב - אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרה באכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה: בכל קדש לא תגע (ויקרא י"ב, ד'), אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו בג"ש. ואי איפשר לומר שחייבו על הנגיעה, שהרי נאמרה כרת על האכילה בצו את אהרן, שתי כריתות זו אצל זו (ויקרא ז', כ'-כ"א), אם על הנגיעה חייב, על האכילה לא הוצרך לחייבו. וכן הוא נדרש בתורת כהנים (ספרא ויקרא ז':כ"א, ספרא ויקרא כ"ב, ג'): וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר: יקרב, משיכשר ליקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה אלא אם כן קרבו מתיריו. ואם תאמר שלש כריתות בטומאת קדשים למה, כבר נדרשו במסכת שבועות, אחת לכלל ואחת לפרט כו' (בבלי שבועות ז'.). **וטומאתו עליו** - וטומאת האדם עליו, יכול בבשר הכתוב מדבר, וטומאתו של בשר עליו, ובטהור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמע אתה למד שבמי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בטבילה. **ונכרתה** - יכול מצד זה לצד זה, יכרת ממקומו ויתיישב במקום אחר, תלמוד לומר: אני י"י - בכל מקום אני.

(ד) אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהָר וְהַנֹּגֵעַ בְּכָל־טְמֵא־נָפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זָרַע:

גְּבַר גְּבַר מִזַּרְעָא דְּאַהֲרֹן וְהוּא סְגִיר אוֹ דָאִיב בְּקוּדְשַׁיָּא לָא יֵיכוֹל עַד דְּיִדְכֵּי וּדְיִקְרַב בְּכָל טְמֵי נַפְשָׁא אוֹ גְּבַר דְּתִפּוֹק מִנֵּיהּ שִׁכְבַת זַרְעָא.

בכל טמא נפש - במי שנטמא במת.

(ה) אוֹ־אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שֶׁרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ אוֹ בְאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ לְכֹל טֻמְאָתוֹ:

אוֹ גְּבַר דְּיִקְרַב בְּכָל רִחְשָׁא דְּיִסְתָּאַב לֵיהּ אוֹ בַּאֲנָשָׁא דְּיִסְתָּאַב לֵיהּ לְכֹל סְאוֹבְתֵּיהּ.

בכל שרץ אשר יטמא לו - בשיעור הראוי לטמא, בכעדשה. [**בכל שרץ אשר יטמא לו** - כגון שמנה שרצים. **באדם אשר יטמא לו** - טמא מת, זב, ומצורע.] **או באדם** - במת. **אשר יטמא לו** - בשיעורו לטמא, וזהו כזית. **לכל טומאתו** - לרבות נוגע בזב, וזבה, ונדה, ויולדת.

(ו) נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ וְטָמְאָה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן־הַקֳּדָשִׁים כִּי אִם־רָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם:

אֱנָשׁ דְּיִקְרַב בֵּיהּ וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא וְלָא יֵיכוֹל מִן קוּדְשַׁיָּא אֱלָהֵין אַסְחִי בִּשְׂרֵיהּ בְּמַיָּא.

נפש אשר תגע בו - באחד מן הטמאים הללו.

(ז) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן־הַקֳּדָשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא:

וּכְמֵיעַל שִׁמְשָׁא וְיִדְכֵּי וּבָתַר כֵּן יֵיכוֹל מִן קוּדְשַׁיָּא אֲרֵי לַחְמֵיהּ הוּא.

ואחר יאכל מן הקדשים - נדרש ביבמות בתרומה שמותר לאכלה בהערב שמש.

(ח) נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה־בָהּ אֲנִי יְיָ׃

נְבִילָא וּתְבִירָא לָא יֵיכוֹל לְאִסְתַּאָבָא בַּהּ אֲנָא יְיָ.

נבלה וטרפה לא יאכל - לעניין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאה במגע ומשא אלא טומאת אכילה בבית הבליעה, אסור לאכול בקדשים. [וצריך לומר: **וטרפה** - מי שיש במינו טרפה, יצא נבלת עוף טמא שאין במינו טרפה.]

(ט) וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא־יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא וּמֵתוּ בוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ אֲנִי יְיָ מְקַדְּשָׁם׃

וְיִטְרוּן יָת מַטְרַת מֵימְרִי וְלָא יְקַבְּלוּן עֲלוֹהִי חוֹבָא וְימוּתוּן בֵּיהּ אֲרֵי יַחֲלוּנֵיהּ אֲנָא יְיָ מְקַדְּשְׁהוֹן.

ושמרו את משמרתי - מלאכול תרומה בטומאת הגוף. **ומתו בו** - למדנו שהוא במיתה בידי שמים.

(י) וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשָׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ׃

וְכָל חֵילוֹנַי לָא יֵיכוֹל קוּדְשָׁא תּוֹתָבָא דְּכָהֲנָא וַאֲגִירָא לָא יֵיכוֹל קוּדְשָׁא.

לא יאכל קדש - בתרומה הכתוב מדבר, שכל העניין דבר בה. **תושב כהן ושכיר** - תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח לפי שהוא דבוק. ואיזהו תושב? זה נרצע שקנוי לו עד יובל. ואיזהו שכיר? זה קנוי קניין שנים שיוצא בשש, בא הכתוב ולימדך שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול בתרומתו.

(יא) וְכֹהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלֵּיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ׃

וְכָהִין אֲרֵי יִקְנֵי נְפַשׁ קִנְיַן כַּסְפֵּיהּ הוּא יֵיכוֹל בֵּיהּ וְילִידֵי בֵיתֵיהּ אִנּוּן יֵיכְלוּן בְּלַחְמֵיהּ.

וכהן כי יקנה נפש - עבד כנעני שקנוי לגופו. **ויליד ביתו** - אילו בני השפחות. ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא הזה שאף היא קניין כספו, ועוד למד ממקרא אחר: כל טהור בביתך וגומ' (במדבר י״ח, י״א). בספרי (ספרי במדבר י״ח, י״א).

(יב) וּבַת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל׃

וּבַת כָּהִין אֲרֵי תְהֵי לְגֻבַר חִילוֹנַי הִיא בְּאַפְרָשׁוּת קוּדְשַׁיָּא לָא תֵיכוֹל.

לאיש זר - ללוי וישראל.

(יג) וּבַת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ׃

וּבַת כָּהִין אֲרֵי תְהֵי אַרְמְלָא וּמְתָרְכָא וּבַר לֵית לַהּ וּתְתוּב לְבֵית אֲבוּהָא כְּרַבְיוּתַהּ מִלַּחְמָא דַּאֲבוּהָא תֵּיכוֹל וְכָל חֵילוֹנַי לָא יֵיכוֹל בֵּיהּ.

אלמנה וגרושה - מן האיש זר. **וזרע אין לה** - ממנו. **ושבה וגומ'** - הא אם יש לה זרע ממנו אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים. **וכל זר לא יאכל בו** - לא בא אלא להוציא את האונן שמותר בתרומה. זרות אמרתי לך ולא אנינות.

(יד) וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְיָסַף חֲמִשִׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ׃

וּגְבַר אֲרֵי יֵיכוֹל קוּדְשָׁא בְּשָׁלוּ וְיוֹסֵיף חוּמְשֵׁיהּ עֲלוֹהִי וְיִתֵּין לְכָהֲנָא יָת קוּדְשָׁא.

כי יאכל קדש - תרומה. **ונתן לכהן את הקדש** - דבר הראוי להיות קודש, שאינו פורע לו מעות אלא פירות של חולין והן נעשין תרומה.

(טו) וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת־קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר־יָרִימוּ לַיְיָ:

וְלָא יַחֲלוּן יָת קוּדְשַׁיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָת דְּיַפְרְשׁוּן קֳדָם יְיָ.

ולא יחללו וגו' - להאכילה לזרים.

(טז) וְהִשְׁיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אַשְׁמָה בְּאָכְלָם אֶת־קָדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשָׁם:

וְיַקַּבְּלוּן עֲלֵיהוֹן עֲוָיִן וְחוֹבִין בְּמֵיכַלְהוֹן בְּסוֹאֲבָא יָת קוּדְשֵׁיהוֹן אֲרֵי אֲנָא יְיָ מְקַדְּשְׁהוֹן.

והשיאו אותם - את עצמם יטעינו עון באכלם את קדשיהם, שהובדלו לשם תרומה וקדשו ונאסרו עליהם. **והשיאו אותם** - זה אחד משלשה אתים שהיה ר' שמעון דורש בתורה שמדברים באדם עצמו, וכן: ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו (במדבר ו', י"ג), הוא מביא עצמו, וכן: ויקבור אותו בגיא (דברים ל"ד, ו'), הוא קבר את עצמו, כך נדרש בספרי (ספרי במדבר ו', י"ג).

תהלים - נ"ה-נ"ט

תניא – פרק מ"ו

והנה ככל הדברים האלה וככל החזיון הזה וגדול יתר מאד בכפלי כפליים לאין קץ עשה לנו אלהינו כי לגדולתו אין חקר ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ונודע מזה"ק והאר"י ז"ל ריבוי ההיכלות והעולמות עד אין מספר ובכל עולם והיכל ריבוא רבבות מלאכים לאין קץ ותכלית. וכמ"ש בגמ' כתיב היש מספר לגדודיו וכתיב אלף אלפין ישמשוניה וריבו רבבן קדמוהי כו' ומשני אלף אלפין וכו' מספר גדוד אחד אבל לגדודיו אין מספר וכולם קמיה כלא ממש חשיבי ובטלים במציאות ממש כביטול דבור א' ממש לגבי מהות הנפש המדברת ועצמותה בעוד שהיה דיבורה עדיין במחשבתה או ברצון וחמדת הלב כנ"ל באריכות:

וכולם שואלים איה מקום כבודו ועונים מלא כל הארץ כבודו הם ישראל עמו. כי הניח הקב"ה את העליונים ואת התחתונים ולא בחר בכולם כי אם בישראל עמו והוציאם ממצרים ערות הארץ מקום הזוהמא והטומאה לא ע"י מלאך ולא ע"י כו' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו ירד לשם כמ"ש וארד להצילו וגו' כדי לקרבם אליו בקירוב ויחוד אמיתי בהתקשרות הנפש ממש בבחי' נשיקין פה לפה לדבר דבר ה' זו הלכה ואתדבקות רוחא ברוחא היא השגת התורה וידיעת רצונו וחכמתו דכולא חד ממש. וגם בבחי' חיבוק הוא קיום המצות מעשיות ברמ"ח אברים דרמ"ח פיקודין הן רמ"ח אברין דמלכא כנז"ל. ודרך

כלל נחלקין לשלש בחי' ימין ושמאל ואמצע שהן חסד דין רחמים תרין דרועין וגופא וכו'.

לוח היום־יום

י' אייר, כ"ה לעמר

(שבת) הפטורה: ויהי דבר גו' הלדרוש אותי.

נהגינן להטביל פרוסת המוציא שלש פעמים במלח, ולא לזרוק המלח על הפרוסה.

יום ב דחג השבועות תרכ"א בסעודה סיפר ה"צמח צדק" יום ב דחה"ש תקנ"ה בסעודה אמר אאזמו"ר (רבינו הזקן): ביום ב דחה"ש תקכ"ח בסעודה אמר כ"ק מורי ורבי (המגיד ממעזריטש): "וספרתם לכם" - וספרתם הוא מלשון ספירות ובהרות, וספרתם לכם, צריכים לעשות שיהיה ה'לכם' בהיר. וישען כ"ק אאזמו"ר על זרועות קדשו וישורר את הניגון של ד' בבות בדביקות גדולה, אח"כ הגביה את ראשו הקדוש ויאמר - בניגון של שאלה" ובמה מספרים את ה'לכם' ? ותוך כדי דיבור אמר בניגון של תשובה: ב"שבע שבתות תמימות" - בבירור שבע המידות" שכל מידה ומידה תיהיה כלולה משבע, ושבעה המדות עצמן יהיו שבע שבתות, דשבת אינה צריכה בירור.

נ"ך יומי – איוב פרק ב'

(א) {פ} וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־יְיָ וַיָּבֹוא גַּם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל־יְיָ: (ב) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־הַשָּׂטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְיָ וַיֹּאמַר מִשֹּׁט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ:

אי מזה תבוא - איה מקום שתוכל לומר מזה אני בא.

(ג) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי בּוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם:

מחזיק - אוחז, כמו: וישלח ידו ויחזק בו (שמות ד', ד'), מחזיק באזני כלב (משלי כ"ו, י"ז). **ותסיתני בו** - הסיתני לבולעו כל לשון הסתה אינו אלא לשון המשכה שממשיך את האדם לעצתו.

(ד) וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְיָ וַיֹּאמַר עֹור בְּעַד־עֹור וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשֹׁו:

עור בעד עור - אבר בפני אבר כן דרך בני אדם כשרואה החרב באה על ראשו מגין בזרועו לפניו וכל שכן כל אשר לאיש בממון יתן. **בעד נפשו** - בפני נפשו להגין לפי שזה יודע בנפשו שנתחייב לפיכך אינו מצטער על ממונו.

(ה) אוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע אֶל־עַצְמֹו וְאֶל־בְּשָׂרֹו אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ:

אולם - אבל. **אם לא** - תראה בו מיד שעל פניך יברכך.

(ו) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל־הַשָּׂטָן הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת־נַפְשֹׁו שְׁמֹר:

אך את נפשו שמור - שלא תצא מכאן אמרו חכמים קשה היה צערו של שטן יותר משל איוב כאומר לחבירו שבור חבית זו ושמור יינה.

(ז) וַיֵּצֵא֙ הַשָּׂטָ֔ן מֵאֵ֖ת פְּנֵ֣י יְיָ֑ וַיַּ֤ךְ אֶת־אִיּוֹב֙ בִּשְׁחִ֣ין רָ֔ע מִכַּף־רַגְלֹ֖ו [וְעַד] (עד) קָדְקֳדֹֽו׃ (ח) וַיִּקַּ֥ח־לֹ֛ו חֶ֖רֶשׂ לְהִתְגָּרֵ֣ד בֹּ֑ו וְהוּא֙ יֹשֵׁ֣ב בְּתוֹךְ־הָאֵֽפֶר׃

להתגרד בו - בדלי״ת כתוב ולשון משנה היא גורדו ומעמידו על גלדו אבל גורר ברי״ש אינו אלא לשון סחיבה, כמו: גורר אדם מטה וספסל.

(ט) וַתֹּ֥אמֶר לֹ֖ו אִשְׁתֹּ֑ו עֹדְךָ֣ מַחֲזִ֔יק בְּתֻמָּתֶ֖ךָ בָּרֵ֣ךְ אֱלֹהִ֔ים וָמֻ֖ת׃

מחזיק - אוחז. **ומת** - לשון צווי, כמו: ומת בהר (דברים ל״ב, נ׳).

(י) וַיֹּ֣אמֶר אֵלֶ֔יהָ כְּדַבֵּ֥ר אַחַ֖ת הַנְּבָלֹ֣ות תְּדַבֵּ֑רִי גַּ֚ם אֶת־הַטֹּ֣וב נְקַבֵּ֔ל מֵאֵ֖ת הָאֱלֹהִ֑ים וְאֶת־הָרָ֣ע לֹ֔א נְקַבֵּ֖ל בְּכָל־זֹ֣את לֹא־חָטָ֥א אִיֹּ֖וב בִּשְׂפָתָֽיו׃

גם - לא די שבראנו אלא גם את הטוב נקבל ואת הרע לא נקבל בתמיה. **בשפתיו** - אבל בלבו חטא.

(יא) {פ} וַיִּשְׁמְע֗וּ שְׁלֹשֶׁת֙ | רֵעֵ֣י אִיּ֔וב אֵ֖ת כָּל־הָרָעָ֣ה הַזֹּ֑את֙ הַבָּאָ֣ה עָלָ֔יו וַיָּבֹ֕אוּ אִ֥ישׁ מִמְּקֹמֹ֖ו אֱלִיפַ֣ז הַתֵּימָנִ֑י וּבִלְדַּ֤ד הַשּׁוּחִי֙ וְצֹפַ֣ר הַנַּעֲמָתִ֔י וַיִּוָּעֲד֥וּ יַחְדָּ֖ו לָבֹ֣וא לָנֻ֣וד־לֹ֑ו וְלִנַחֲמֹֽו׃

רעי איוב - אוהביו. **לנוד** - כמו מי ינוד לך (ישעיהו נ״א, י״ט), לא תנודו לו (ירמיהו ט״ו).

(יב) וַיִּשְׂאוּ֩ אֶת־עֵינֵיהֶ֨ם מֵרָחוֹק֙ וְלֹ֣א הִכִּיר֔וּהוּ וַיִּשְׂאוּ֙ קוֹלָ֔ם וַיִּבְכּ֖וּ וַיִּקְרְעוּ֙ אִ֣ישׁ מְעִלֹּ֔ו וַיִּזְרְק֥וּ עָפָ֖ר עַל־רָאשֵׁיהֶ֥ם הַשָּׁמָֽיְמָה׃

ולא הכירוהו - כי נשתנו פניו מחמת הייסורין. **השמימה** - כלומר למעלה מראשיהם (הרבה) והוא היה להם מנהג אבל.

(יג) וַיֵּשְׁבוּ֩ אִתֹּ֨ו לָאָ֜רֶץ שִׁבְעַ֤ת יָמִים֙ וְשִׁבְעַ֣ת לֵיל֔וֹת וְאֵין־דֹּבֵ֥ר אֵלָ֖יו דָּבָ֑ר כִּ֣י רָא֔וּ כִּי־גָדַ֥ל הַכְּאֵ֖ב מְאֹֽד׃

לארץ - על הארץ לצער בצערו.

יום שלישי // י״א אייר

חומש - שלישי פרשת אמור

(מ) (יז) {שלישי} {פ} וַיְדַבֵּר יְ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(יח) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וּלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיְ לְעֹלָה:

מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן גְּבַר גְּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרָיָא בְּיִשְׂרָאֵל דְּיִקָּרֵיב קוּרְבָּנֵיהּ לְכָל נִדְרֵיהוֹן וּלְכָל נִדְבָתְהוֹן דְּיִקָּרְבוּן קֳדָם יְיָ לַעֲלָתָא.

נדריהם - הרי עלי. **נדבתם** - האומר: הרי זו.

(יט) לִרְצֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בַּבָּקָר בַּכְּשָׂבִים וּבָעִזִּים:

לְרַעֲוָא לְכוֹן שְׁלִים דְּכַר בְּתוֹרָיָא בְּאִמְּרָיָא וּבְעִזָּיָא.

לרצונכם - הַביאו דבר הראוי לרצות אתכם לפניי שתהא לכם לרצון, אפיימנט בלעז. ואיזהו הראוי לרצון? תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים, אבל בעולת העוף אין צריך תמות וזכרות ואינו נפסל במום אלא בחסרון אבר.

(כ) כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרָצוֹן יִהְיֶה לָכֶם:

כֹּל דְּבֵיהּ מוּמָא לָא תְקָרְבוּן אֲרֵי לָא לְרַעֲוָא יְהֵי לְכוֹן.

(כא) וְאִישׁ כִּי־יַקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לְפַלֵּא־נֶדֶר אוֹ לִנְדָבָה בַּבָּקָר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן כָּל־מוּם לֹא יִהְיֶה־בּוֹ:

וּגְבַר אֲרֵי יְקָרֵיב נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא קֳדָם יְיָ לְפָרָשָׁא נִדְרָא אוֹ לִנְדַבְתָּא בְּתוֹרֵי אוֹ בְעָנָא שְׁלִים יְהֵי לְרַעֲוָא כָּל מוּם לָא יְהֵי בֵּיהּ.

לפלא - להפריש בדיבורו.

(כב) עִוֵּר אוֹ שָׁבוּר אוֹ־חָרוּץ אוֹ־יַבֶּלֶת אָוֹ גָרָב אוֹ יַלֶּפֶת לֹא־תַקְרִיבוּ אֵלֶּה לַיְ וְאִשֶּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיְ:

עַוֵּיר אוֹ תְּבִיר אוֹ פְּסִיק אוֹ יַבְלָן אוֹ גַּרְבָּן אוֹ חַזָּזָן לָא תְקָרְבוּן אִלֵּין קֳדָם יְיָ וְקוּרְבָּנָא לָא תִתְּנוּן מִנְּהוֹן עַל מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ.

עורת - שם דבר של מום, עורון בלשון נקבה, שלא יהי בו מום של עורת. **או שבור** - לא יהיה. **חרוץ** - ריס של עין שנסדק או נפגם, שפתו שנפגמה או נסדקה. **יבלת** - ווֶרוּאֶ"ה בלעז. **גרב** - מין חזזית. **וכן ילפת** - כמו: וילפת שמשון (שופטים ט"ז, כ"ט), שאחוזה בו עד יום מיתה, שאין לה רפואה. **לא תקריבו לא תקריבו** - שלשה פעמים, להזהיר על הקדשן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן. **ואשה לא תתנו** - אזהרת הקטרתן.

(כג) וְשׁוֹר וָשֶׂה שָׂרוּעַ וְקָלוּט נְדָבָה תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֶדֶר לֹא יֵרָצֶה:

וְתוֹר וְאִמַּר יַתִּיר וְחַסִּיר נְדַבְתָּא תַּעֲבִיד יָתֵיהּ וּלְנִדָרָא לָא יִתְרְעֵי.

שרוע - אבר גדול מחבירו. **קלוט** - פרסותיו קלוטות. **נדבה תעשה אותו** - לבדק הבית. **ולנדר** - למזבח. **לא ירצה** - איזה הקדש בא לרצות? הוי אומר זה הקדש מזבח.

(כד) וּמָעוּךְ וְכָתוּת וְנָתָוּק וְכָרוּת לֹא תַקְרִיבוּ לַיי וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:

וְדִמְרִיס וְדִרְסִיס וְדִשְׁלִיף וְדִגְזִיר לָא תְקָרְבוּן קֳדָם יְיָ וּבַאֲרַעְכוֹן לָא תַעְבְּדוּן.

ומעוך וכתות ונתוק וכרות - בבצים או בגיד. **מעוך** - ביציו מעוכין ביד. **כתות** - כתושין יותר ממעוך. **נתוק** - תלושין ביד, עד שנפסקו חוטין שתלויין בהן, אבל נתונין הם בתוך הכיס, והכיס לא נתלש. **וכרות** - כרותין בכלי ועודן בכיס. [שלא יהא כמחוסר אבר. ותרגומו: ודמריס, מעוך ומרוח, זהו לשונו בארמית, לשון כתישה. ודרסיס, כמו: הבית הגדול רסיסים (עמוס ו', י״א) בקעיות דקות, וכן קנה המרוסס (בבלי שבת פ':), כתוש כתיתין.] **ובארצכם לא תעשו** - דבר זה, לסרס שום בהמה וחיה ואפילו טמאה, לכך נאמר: בארצכם - לרבות כל אשר בארץ. שאי איפשר לומר: לא נצטוו על הסירוס אלא בארץ, שהרי סירוס חובת הגוף היא, וכל חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ.

(כה) וּמִיַּד בֶּן־נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֵלֶּה כִּי מָשְׁחָתָם בָּהֶם מוּם בָּם לֹא יֵרָצוּ לָכֶם:

וּמִיַּד בַּר עַמְמִין לָא תְקָרְבוּן יָת קוּרְבַּן אֱלָהֲכוֹן מִכָּל אִלֵּין אֲרֵי חִבּוּלְהוֹן בְּהוֹן מוּמָא בְּהוֹן לָא לְרַעֲוָא יְהוֹן לְכוֹן.

ומיד בן נכר - גוי שהביא קרבן ליד כהן להקריבו לשמים, לא תקריבו לו בעל מום. ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומין לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת בבמה שבשדות, אבל על המזבח במשכן לא תקריבום, אבל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה: איש איש (ויקרא כ״ב, י״ח), לרבות את הגוים שנודרים נדרים ונדבות כישראל. **משחתם** - חיבולהון. **לא ירצו לכם** - לא ירצו לכפר עליכם.

(כו) {ס} וַיְדַבֵּר יי אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

ומַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(כז) שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֵּׁה לַיי:

תּוֹר אוֹ אִמַּר אוֹ עֵז אֲרֵי יִתְיְלֵיד וִיהֵי שִׁבְעָא יוֹמִין בָּתַר אִמֵּיהּ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וּלְהַלְאָה יִתְרְעֵי לְקָרְבָּנָא קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ.

כי יולד - פרט ליוצא דופן.

(כח) וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד:

וְתוֹרָא אוֹ שֵׂיתָא לַהּ וְלִבְרַהּ לָא תִכְּסוּן בְּיוֹמָא חַד.

אותו ואת בנו - נוהג בנקבה שאסור לשחוט האם והבן או הבת, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האב והבן. **אותו ואת בנו** - אף בנו ואותו במשמע.

(כט) וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיי לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחוּ:

וַאֲרֵי תִכְּסוּן נִכְסַת תּוֹדְתָא קֳדָם יְיָ לְרַעֲוָא לְכוֹן תִּכְּסוּן.

(כט-ל) **לרצונכם תזבחו** - תחילת זבחתכם הזהרו שתהי לרצון לכם. ומהו הרצון? **ביום ההוא יאכל** - אל תשחטוהו על מנת לאוכלו למחר, שאם תחשבו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. ודבר אחר: לרצונכם - לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים, ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שתהא זביחתן על מנת לאוכלן בזמנן. **ביום ההוא יאכל** - לא בא אלא להזהיר שתהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתוב: ובשר זבח תודת שלמיו וגו׳ (ויקרא ז׳, ט״ו).

(ל) בַּיּוֹם הַהוּא֙ יֵאָכֵ֔ל לֹא־תוֹתִ֥ירוּ מִמֶּ֖נּוּ עַד־בֹּ֑קֶר אֲנִ֖י יְיָ׃

בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאֲכִיל לָא תַּשְׁאֲרוּן מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא אֲנָא יְיָ.

[ביאור לפסוק זה כלול בביאור פסוק כט]

(ל) **אני י״י** - דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך.

(לא) וּשְׁמַרְתֶּ֥ם מִצְוֹתַ֖י וַעֲשִׂיתֶ֣ם אֹתָ֑ם אֲנִ֖י יְיָ׃

וְתִטְרוּן פִּקּוֹדַי וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן אֲנָא יְיָ.

ושמרתם - זו המשנה. **ועשיתם** - זה המעשה.

(לב) וְלֹ֤א תְחַלְּלוּ֙ אֶת־שֵׁ֣ם קָדְשִׁ֔י וְנִקְדַּשְׁתִּ֖י בְּתוֹךְ֣ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל אֲנִ֖י יְיָ מְקַדִּשְׁכֶֽם׃

וְלָא תַחֲלוּן יָת שְׁמָא דְּקוּדְשִׁי וְאֶתְקַדַּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָא יְיָ מְקַדְּשָׁכוֹן.

ולא תחללו - לעבור על דברי מזידין, ממשמע שנאמר: אל תחלל, אמר קדש, מה תלמוד לומר: ונקדשתי - מסור עצמך וקדש את שמי. יכול ביחידי? תלמוד לומר: בתוך בני ישראל. וכשהוא מוסר עצמו ימסור על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס אין עושין לו הנס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה, שלא מסרו עצמן על מנת הנס, שנאמר: והן לא ידיע להוי לך וגומ׳ (דניאל ג׳, י״ח), מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו׳.

(לג) הַמּוֹצִ֥יא אֶתְכֶ֛ם מֵאֶ֥רֶץ מִצְרַ֖יִם לִהְיוֹת֣ לָכֶ֣ם לֵאלֹהִ֑ים אֲנִ֖י יְיָ׃

דְּאַפֵּיק יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמִהְוֵי לְכוֹן לֵאֱלָהּ אֲנָא יְיָ.

המוציא אתכם - על מנת כן. **אני י״י** - נאמן לשלם שכר.

תהלים - ס׳-ס״ה

תניא - פרק מ״ו

וז״ש אשר קדשנו במצותיו כאדם המקדש אשה להיות מיוחדת עמו ביחוד גמור כמ״ש ודבק באשתו והיו לבשר אחד. ככה ממש ויתר על כן לאין קץ הוא יחוד נפש האלהית העוסקת בתורה ומצות ונפש החיונית ולבושיהן הנ״ל באור א״ס ב״ה. ולכן המשיל שלמה ע״ה בשיר השירים יחוד זה ליחוד חתן וכלה בדביקה חשיקה וחפיצה בחיבוק ונישוק. וז״ש אשר קדשנו במצותיו שהעלנו למעלת קודש העליון ב״ה שהיא קדושתו של הקב״ה בכבודו ובעצמו וקדושה היא לשון הבדלה מה שהקב״ה הוא מובדל

מהעולמות והיא בחי' סובב כל עלמין מה שאינו יכול להתלבש בהן. כי ע"י יחוד הנפש והתכללותה באור א"ס ב"ה הרי היא במעלת ומדרגת קדושת א"ס ב"ה ממש מאחר שמתייחדת ומתכללת בו ית' והיו לאחדים ממש. וז"ש והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי ואומר ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלהיכם אני ה' אלהיכם וגו' פי' כי ע"י קיום המצות הריני אלוה שלכם כמו אלהי אברהם אלהי יצחק וכו' שנקרא כן מפני שהאבות היו בחי' מרכבה לו ית' ובטלים ונכללים באורו. וככה הוא בכל נפש מישראל בשעת עסק התורה והמצות ולכן חייבו רז"ל לקום ולעמוד מפני כל עוסק במצוה אף אם הוא בור ועם הארץ והיינו מפני ה' השוכן ומתלבש בנפשו בשעה זו רק שאין נפשו מרגשת מפני מסך החומר הגופני שלא נזדכך ומחשיך עיני הנפש מראות אלהים כמו האבות וכיוצא בהן שראו עולמם בחייהם.

לוח היום־יום

י"א אייר, כ"ו לעמר.

אומרים בתפלה:

וכן - בצירי ולא בפתח - שני כתובים.

חייתני - בקמץ ולא בפתח - מירדי בור.

זכר - זיין בסגול ולא בצירי - רב טובך.

משליך קרחו - בפתח ולא בקמץ - כפתים.

ומלכותו ואמונתו לעד קיימת.

נ"ך יומי - איוב פרק ג'

(א) אַחֲרֵי־כֵ֗ן פָּתַ֥ח אִיּ֑וֹב אֶת־פִּ֝יהוּ וַיְקַלֵּ֥ל אֶת־יוֹמֽוֹ׃ (ב) {פ} וַיַּ֣עַן אִ֭יּוֹב וַיֹּאמַֽר׃

מענה איוב, ויען - ויצעק שכל ענייה האמורה בתורה אינה אלא לשון הרמת קול, ואב לכולם וענו הלוים קול רם (דברים כ"ז, י"ד).

(ג) יֹאבַ֣ד י֭וֹם אִוָּלֶד בּ֑וֹ וְהַלַּ֥יְלָה אָ֝מַ֗ר הֹ֣רָה גָ֑בֶר׃

אולד בו - לשון עתיד, שהיה אומר הלואי ויאבד היום שהייתי עתיד להולד בו ואז לא הייתי נולד. **והלילה** - אף היא תאבד. **אמר** - שיאמר המבשר אשר עליו הדבר מוטל. **הורה גבר** - שעיבר אבי את אמי, בנקבה נוהג לומר הורתה ובזכר נוהג לומר הורה את הנקבה. **והלילה אמר** - זה אחד מן המקומות שחיסר המקרא את דבריו מפני שלא הוצרך לפרש מי הוא ומליצתו אמר האומר, וכמוהו הרבה בתורה. [ודומה לו הירוצון

בסלע סוסים אם יחרוש בבקרים (עמוס ו', י"ב), היה לו לומר אם יחרוש אדם בבקרים.]
ורז"ל אמרו (בבלי נדה ט"ז:): מלאך הממונה על ההריון לילה שמו.

(ד) הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חֹשֶׁךְ אַל־יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמַּעַל וְאַל־תּוֹפַע עָלָיו נְהָרָה:

היום ההוא יהי חשך - תמיד בכל שנה כשיגיע אותו יום. **אל ידרשהו אלוה ממעל** - לטובה. **ואל תופע עליו נהרה** - אורה, כמו: צוהר (בראשית ו', ט"ז), ומתרגמינן ניהור.

(ה) יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכָּן־עָלָיו עֲנָנָה יְבַעֲתֻהוּ כְּמְרִירֵי יוֹם:

יגאלהו - כמו לחם מגואל (מלאכי א', ז'), במה גאלנוך (מלאכי א', ז'), והוא לשון ליכלוך. **צלמות** - צל של מות (חשך) שאינו מאיר לעולם. **עננה** - אפילה. **כמרירי יום** - שדים המושלים בצהרים, כמו: קטב מרירי (דברים ל"ב, כ"ד), והוא מושל בצהרים, שנאמר: ומקטב ישוד צהרים (תהלים צ"א, ו').

(ו) הַלַּיְלָה הַהוּא יִקָּחֵהוּ אֹפֶל אַל־יֵחַד בִּימֵי שָׁנָה בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל־יָבֹא:

אל יחד - אל ישמח, כמו: ויחד יתרו (שמות י"ח, ט'). (פירוש אחר: אל יתאחד).

(ז) הִנֵּה הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבוֹא רְנָנָה בוֹ:

גלמוד - יחיד, וחסר מאדם ומכל בריה.

(ח) יְקֻבֻּהוּ אֹרְרֵי־יוֹם הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן:

יקבוהו - יקללוהו, כמו: קבה לי (במדבר כ"ב, י"א). **אוררי יום** - המקללים את ימיהם, לפי שהם מכוונים לקלל קללה מתוך צערם. **העתידים עורר לויתן** - להיות ערירים במחברתם ליחד ליווי שלהם מחברת איש ואשתו מאין בנים. ובגמ' ירושלמי (ירושלמי מועד קטן א', ה', ה') ראיתי: עורר לויתן - לקונן על ליווי שלהם כשימות, כמו: לא יערער על מתו.

(ט) יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ יְקַו־לְאוֹר וְאַיִן וְאַל־יִרְאֶה בְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר:

נשפו - חשך אישונו. **בעפעפי** - בזהרורי, כמו: ועפעפינו יזלו מים (ירמיהו ט', י"ז).

(י) כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל מֵעֵינָי:

כי לא סגר - מי שיכולת בידו לסגור וגם זה מן המקראות דומין להלילה אמר (איוב ג', ג'). **דלתי בטני** - שיצאתי ממנו שאם עשה כן ויסתר עמל מעיני.

(יא) לָמָּה לֹּא מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע:

למה לא מרחם אמות - מיציאתי מרחם (הייתי) מוכן למות מיד ומדבר בלשון עתיד כאלו עומד עכשיו ביום יציאת הרחם ואומר (למה) לא אמות עתה ולמה לא מבטן יצאתי ואגוע - למה לא היתה לי גויעה מוכנת.

(יב) מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָּיִם וּמַה־שָּׁדַיִם כִּי אִינָק:

מדוע קדמוני - ברכי אמי קודם למיתה. **כי אינק** - נגזר עלי לינק מהם לפי שהוא מדבר ביום לידה הוא מזכיר דברים של אחריו בלשון עתיד.

(יג) כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי אָז| יָנֻוחַ לִי:

שכבתי - הייתי שוכב בקבר.

(יד) עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אֶרֶץ הַבֹּנִים חָרְבוֹת לָמוֹ:

הבונים חרבות למו - זהו דרך למעמידי שם לבנות ערים נחרבות לזכרון להם, כמו: ובנו ממך חרבות עולם וקורא לך גודר פרץ (ישעיהו נ״ח, י״ב), כלומר עם שרים ובעלי שם.

(טו) אוֹ עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים בָּתֵּיהֶם כָּסֶף: (טז) אֽוֹ כְּנֵפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה כְּעוֹלָלִים לֹא־רָאוּ אוֹר:

או הלואי שלא נודעתי ואהיה כנפל. ומה שכתב לא אהיה כנפל טמון מפני שעומד על לשון, שהתחיל לדבר בלשון תימה, ומוסב על: למה לא (איוב ג׳, י״א). מדוע קדמוני ברכים (איוב ג׳, י״ב) או מדוע לא אהיה כנפל טמון. **כעוללים** - תינוקות, ולכך קורא אותם עוללים שכולם שחוק וליכלוך, כמו: ועוללתי בעפר (איוב ט״ז, ט״ו), וכמו ויתעללו בה כל הלילה (שופטים י״ט, כ״ה).

(יז) שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנֻוחוּ יְגִיעֵי כֹחַ:

חדלו רוגז - נמנעים מרוגזם שהיו נוהגים ורגילים להרגיז בארץ. **ושם ינוחו** - ושם נחו דבר ההווה כתבו בלשון עתיד.

(יח) יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נוֹגֵשׂ: (יט) קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו:

קטן וגדול שם - שם ניכר מי חשוב ומי שפל ולפי שאותה גדולה גדולת עולם הוא ואותו שפלות שפלות עולם היא.

(כ) לָמָּה יִתֵּן לְעָמֵל אוֹר וְחַיִּים לְמָרֵי נָפֶשׁ:

למה יתן - (הנותן והוא הקב״ה). **לעמל אור** - למי שגדל בעמל וצרה למה נותן לו אור עולם ולא המיתו בהוולדו.

(כא) הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ וַיַּחְפְּרֵהוּ מִמַּטְמוֹנִים:

המחכים למות - למרי נפש התאבים ומתאוים למות וקובלים לאמר איננו. **ויחפרוהו** - מרגלים אחריו. **ממטמונים** - יותר משמרגלי׳ אחר מטמוני אוצרות והיו.

(כב) הַשְּׂמֵחִים אֱלֵי־גִיל יָשִׂישׂוּ כִּי יִמְצְאוּ־קָבֶר:

שמחים אלי גיל - וישישו אם היו מוצאים קבר. **אלי גיל** - בשביל הגילה והששון של (מציאות) קבר.

(כג) לְגֶבֶר אֲשֶׁר־דַּרְכּוֹ נִסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ:

לגבר אשר דרכו נסתרה - כל טובות אשר פעל נסתרו מאת בעל הגמול ולא הביט בהם. **ויסך אלוה בעדו** - עשה מחיצה לפניו לסוגרו במסגר, כמו: הנני שך את דרכך (הושע ב', ח').

(כד) כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תָּבֹא וַיִּתְּכוּ כַּמַּיִם שַׁאֲגָתָי׃

תבא - באה. **ויתכו** - לשון נתך ארצה (שמות ט', ל"ג), נגרים ויורדים כמים. ויש לפרש נתיכה לשון רבייה.

(כה) כִּי פַּחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִּי יָבֹא לִי׃

פחד פחדתי - כל ימי עמדתי בפחד על זה, כמו שאמרנו: ויהי כי הקיפו וגו' (איוב א', ה'). **ואשר יגורתי** - הן עתד הועתד ונגזר שיבא לי.

(כו) לֹא שָׁלַוְתִּי | וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא־נָחְתִּי וַיָּבֹא רֹגֶז׃

לא שלותי - מדאגה זו והנה ויבא רוגז.

יום רביעי // י"ב אייר

חומש - רביעי פרשת אמור

(א) {רביעי} {פ} וַיְדַבֵּר יְ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

ומַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי:

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ דִּתְעָרְעוּן יָתְהוֹן מְעָרְעֵי קַדִּישׁ אִלֵּין אִנּוּן מוֹעֲדָי.

דבר אל בני ישראל מועדי י"י - עשה מועדות שיהו בהם ישראל מלמדין, שמעברין את השנה על גליות שנעקרו ממקומן לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלם.

(ג) שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הִוא לַיְ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:

שְׁתָּא יוֹמִין תִּתְעַבֵּיד עֲבִידְתָּא וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שַׁבָּא שַׁבָּתָא מְעָרַע קַדִּישׁ כָּל עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן שַׁבְּתָא הִיא קֳדָם יְיָ בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן.

ששת ימים וגומ' - מה עניין שבת אצל מועדות? ללמדך שכל המחלל את המועדות מעלין עליו כאילו חילל את השבתות, וכל המקיים את המועדות מעלין עליו כאילו קיים את השבתות.

(ד) {פ} אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

אִלֵּין מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ מְעָרְעֵי קַדִּישׁ דִּתְעָרְעוּן יָתְהוֹן בְּזִמְנֵיהוֹן.

אלה מועדי י"י - למעלה מדבר בעיבור השנה, וכאן הוא מדבר בקידוש החודש.

(ה) בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבָּיִם פֶּסַח לַיהוָה:

בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בְּאַרְבְּעַת עַשְׂרָא לְיַרְחָא בֵּין שְׁמַשַּׁיָּא פִּסְחָא קֳדָם יְיָ.

בין הערבים - משש שעות ולמעלה. **פסח לי"י** - הקרבת קרבן ששמו פסח.

(ו) וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת לַיְ שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ:

וּבַחֲמֵישְׁתָּ עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא הָדֵין חַגָּא דְּפַטִּירַיָּא קֳדָם יְיָ שְׁבְעָא יוֹמִין פַּטִּירָא תֵּיכְלוּן.

(ז) בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

בְּיוֹמָא קַדְמָאָה מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן.

(ח) וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְ שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

וּתְקָרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ שְׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעָרַע קַדִּישׁ כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן.

והקרבתם אשה וגו' - הם המוספין האמורין בפרשת פנחס (במדבר כ"ח, י"ט-כ"ד). ולמה נאמר כאן? לומר לך שאין המוספין מעכבין זה את זה. **והקרבתם אשה לי"י** -

מכל מקום, אם אין פרים הבא אילים, אם אין פרים ואילים הבא הכבשים. כל מקום שנאמר: שבעת - כמין שם דבר הוא, שבוע של ימים, שֶׁיטֵינא, וכן לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת. **מלאכת עבודה** - אפילו מלאכות החשובות לכם לעבודה וצורך שיש חסרון כיס בבטלה שלהן, כגון: דבר האבד. כך הבנתי מתורת כהנים, דקתני: יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה כו' (ספרא ויקרא כ"ג, ל"ז).

(ט) {פ} וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(י) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲרֵי תֵּיעֲלוּן לְאַרְעָא דַּאֲנָא יָהֵיב לְכוֹן וְתִחְצְדוּן יָת חֲצָדַהּ וְתַיְתוֹן יָת עוֹמֶר רֵישׁ חֲצָדְכוֹן לְוָת כָּהֲנָא.

ראשית קצירכם - שתהא ראשונה לקציר. **עומר** - עשירית האיפה, וכך היתה שמה, כמו: וימודו בעומר (שמות ט"ז, י"ח).

(יא) וְהֵנִיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְיָ לִרְצֹנְכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן:

וְיֵרִים יָת עוּמְרָא קֳדָם יְיָ לְרַעֲוָא לְכוֹן מִבָּתַר יוֹמָא טָבָא יְרִימִנֵּיהּ כָּהֲנָא.

והניף - כל תנופה מוליך ומביא, מעלה ומוריד, מוליך ומביא - לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד - לעצור טללים רעים. **לרצונכם** - אם תקריבוהו כמשפט זה, יהי לכם לרצון. **ממחרת השבת** - ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת בראשית אינך יודע איזו הוא.

(יב) וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיְיָ:

וְתַעְבְּדוּן בְּיוֹם אֲרָמוּתְכוֹן יָת עוּמְרָא אִמַּר שְׁלִים בַּר שַׁתֵּיהּ לַעֲלָתָא קֳדָם יְיָ.

ועשיתם כבש - חובה לעומר הוא בא.

(יג) וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן אִשֶּׁה לַיְיָ רֵיחַ נִיחֹחַ וְנִסְכֹּה יַיִן רְבִיעִת הַהִין:

וּמִנְחָתֵיהּ תְּרֵין עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָּא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא וְנִסְכֵּיהּ חַמְרָא רַבְעוּת הִינָא.

ומנחתו - מנחת נסכיו. **שני עשרונים** - כפולה היתה.

(יד) וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֲבִיאֲכֶם אֶת־קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם:

וּלְחֵים וּקְלֵי וּפֵירוּכָן לָא תֵיכְלוּן עַד כְּרַן יוֹמָא הָדֵין עַד אַיְתּוֹאֵיכוֹן יָת קוּרְבָּנָא דֵּאֱלָהֲכוֹן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן.

קלי - קמח העשוי מכרמל רך שמייבשין אותו בתנור. **כרמל** - הן קליות שקורין גרנייאש. **בכל מושבתיכם** - נחלקו בו חכמי ישראל: יש שלמדו מכאן שהחדש נוהג בחוצה לארץ. ויש אומרים לא בא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכיבשו וחילקו.

(טו) {ס} וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:

וְתִמְנוֹן לְכוֹן מִבָּתַר יוֹמָא טָבָא מִיּוֹם אַיְתּוֹאֵיכוֹן יָת עוּמְרָא דַּאֲרַמּוּתָא שְׁבַע שָׁבוּעָן שַׁלְמָן יְהֵוְיָן.

ממחרת השבת - ממחרת יום טוב. **תמימות תהיינה** - מלמד שמתחיל ומונה מבערב, שאם לא כן, אינן תמימות.

(טז) עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיי:

עַד מִבָּתַר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעֵיתָא תִּמְנוֹן חַמְשִׁין יוֹמִין וּתְקָרְבוּן מִנְחָתָא חֲדַתָּא קֳדָם יְיָ.

השבת השביעת - כתרגומו: שבועתא שביעיתא. **עד ממחרת השבוע השביעית תספרו** - ולא עד בכלל, והם ארבעים ותשעה ימים. **חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה** - ביום החמשים תקריבוה. [ואני אומר: זה מדרשו, אבל פשוטו: עד ממחרת השבת השביעית - שהוא יום חמשים, תספרו - מקרא מסורס. ופשוטו: עד - קאי אתרוויהו, אממחרת וחמשים, ופרושי מפרש עד ולא עד בכלל.] **מנחה חדשה** - היא המנחה הראשונה שהובאה מן החדש. ואם תאמר הרי קריבה מנחת העומר? אין כשאר כל המנחות שהיא באה מן השעורים.

(יז) מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ | לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַיי:

מִמְּוֹתְבָנֵיכוֹן תַּיְתוֹן לְחֵים אֲרַמּוּתָא תַּרְתֵּין גְּרִיצָן תְּרֵין עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָּא יְהֵוְיָן חֲמִיעַ יְתָאֲפְיָן בְּכּוּרִין קֳדָם יְיָ.

ממשבתיכם - ולא מחוצה לארץ. **לחם תנופה** - לחם תרומה המורם לשם גבוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה. **בכורים** - ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הבאה שעורים לא תקריב מן החדש קודם לשתי הלחם.

(יח) וְהִקְרַבְתֶּם עַל־הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפַר בֶּן־בָּקָר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיי וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיי:

וּתְקָרְבוּן עַל לַחְמָא שִׁבְעָא אִמְּרִין שַׁלְמִין בְּנֵי שְׁנָא וְתוֹר בַּר תּוֹרֵי חַד וְדִכְרִין תְּרֵין יְהוֹן עֲלָתָא קֳדָם יְיָ וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן קוּרְבַּן דְּמִתְקַבַּל בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ.

על הלחם - בגלל לחם, חובה ללחם. **ומנחתם ונסכיהם** - כמשפט מנחה ונסכים המפורשין לכל בהמה בפרשת נסכים: שלשה עשרונים לפר, שנים לאיל, עשרון לכבש, זו היא המנחה; והנסכים: חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר ט"ו, ד'-י').

(יט) וַעֲשִׂיתֶם שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח שְׁלָמִים:

וְתַעְבְּדוּן צְפִיר בַּר עִזִּין חַד לְחַטָּתָא וּתְרֵין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָא לְנִכְסַת קוּדְשָׁיָא.

ועשיתם שעיר עזים - יכול שבעת כבשים ושעיר האמורין בחומש הפקודים הם שבעת כבשים ושעיר האמורין כאן, כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אילו לעצמן ואילו לעצמן, אילו קרבו בגלל הלחם ואילו למוספין.

(כ) וְהֵנִיף הַכֹּהֵן | אֹתָם עַל֙ לֶ֣חֶם הַבִּכּוּרִ֔ים תְּנוּפָ֖ה לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה עַל־שְׁנֵ֣י כְבָשִׂ֗ים קֹ֚דֶשׁ יִהְיוּ֙ לַיהוָ֔ה לַכֹּהֵֽן׃

וְיִרִים כָּהֲנָא יָתְהוֹן עַל לַחְמָא דְּבִכּוּרַיָּא אֲרָמָא קֳדָם יְיָ עַל תְּרֵין אִמְּרִין קוּדְשָׁא יְהוֹן קֳדָם יְיָ לְכָהֲנָא.

והניף הכהן אותם - מלמד שטעונין תנופה חיים, יכול כולן? תלמוד לומר: על שני כבשים. **קדש יהיו** - לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הוזקק לומר בשלמי צבור שיהו קדשי קדשים.

(כא) וּקְרָאתֶ֣ם בְּעֶ֣צֶם| הַיּ֣וֹם הַזֶּ֔ה מִקְרָא־קֹ֖דֶשׁ יִהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם כָּל־מְלֶ֥אכֶת עֲבֹדָ֖ה לֹ֣א תַעֲשׂ֔וּ חֻקַּ֥ת עוֹלָ֛ם בְּכֹ֖ל־מוֹשְׁבֹתֵיכֶ֥ם לְדֹרֹתֵיכֶֽם׃

וּתְעָרְעוּן בְּכַרָן יוֹמָא הָדֵין מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן קְיָם עָלַם בְּכָל מוֹתְבָנֵיכוֹן לְדָרֵיכוֹן.

(כב) וּבְקֻצְרְכֶ֗ם אֶת־קְצִ֙יר אַרְצְכֶ֔ם לֹא־תְכַלֶּ֥ה פְאַ֖ת שָׂדְךָ֣ בְּקֻצְרֶ֑ךָ וְלֶ֥קֶט קְצִירְךָ֖ לֹ֣א תְלַקֵּ֑ט לֶעָנִ֥י וְלַגֵּ֖ר תַּעֲזֹ֣ב אֹתָ֑ם אֲנִ֖י יְיָ אֱלֹהֵיכֶֽם׃

וּבְמִחְצַדְכוֹן יָת חֲצָדָא דַּאֲרַעְכוֹן לָא תְשֵׁיצֵי פָּתָא דְּחַקְלָךְ בִּחְצָדָךְ וּלְקָטָא דִּחְצָדָךְ לָא תְלַקֵּיט לְעַנְיֵי וּלְגִיּוֹרֵי תִּשְׁבּוֹק יָתְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן.

ובקצרכם וגו' - חזר ושנה לעבור עליהם בשני לאוין. א"ר אברדימס ב"ר אסי: מה ראה הכתוב ליתנה באמצע הרגלים פסח ועצרת מכאן, ראש השנה ויום הכפורים והחג מכאן? ללמד שכל הנותן לקט שכחה ופאה ומעשר עני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש ומקריב קרבנות לתוכו, וכל שאינו נותנן כראוי מעלין עליו כאילו בית המקדש קיים ואינו מקריב קרבנותיו לתוכו. **תעזוב** - הנח לפניהם והם ילקטו, ואין לך לסייע את אחד מהן. **אני י"י אלהיכם** - נאמן ליתן שכר.

תהלים – ס"ו-ס"ח

תניא – מ"ו

וז"ש אסף ברוח הקדש בעד כל כנסת ישראל שבגולה ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך. כלומר שאע"פ שאני כבהמה בהיותי עמך ולא אדע ולא ארגיש בנפשי יחוד זה שתפול עליה אימתה ופחד תחלה ואח"כ אהבה רבה בתענוגים או כרשפי אש כמדת הצדיקי' שנזדכך חומרם וכנודע שדעת הוא לשון הרגשה בנפש והוא כולל חסד וגבורה. אעפ"כ אני תמיד עמך כי אין החומר מונע יחוד הנפש באור א"ס ב"ה הממלא כל עלמין וכמ"ש גם חושך לא יחשיך ממך. ובזה יובן חומר עונש איסור מלאכה בשבתות וחמץ בפסח השוה לכל נפש לפי שאף בנפש בור ועם הארץ גמור מאיר אור קדושת שבת וי"ט ונידון בנפשו בכרת וסקילה על חילול קדושה זו. וגם משהו חמץ או טלטול מוקצה פוגם בקדושה שעל נפשו כמו בקדושת נפש הצדיק כי תורה אחת לכולנו. [ומ"ש בהמות לשון רבים לרמז כי לפניו ית' גם בחי' דעת העליון

הכולל הו"ג נדמה כבהמות ועשייה גופנית לגבי אור א"ס כמ"ש כולם בחכמה עשית ונק' בהמה רבה כמ"ש במ"א. והוא שם ב"ן בגימ' בהמ"ה שלפני האצילות]:

לוח היום־יום

י"ב אייר, כ"ז לעמר

אומרים בתפילה:

מנו מאמר - מ"מ שלישית קמוצה. כיום כו' נאמר - מם פתוחה.

זכור - במלאופם - כי עפר אנחנו.

ונטלתני- טית פתוחה, למד בשבא, תיו דגושה פתוחה.

ואהבתך לא תסור - ולא אל תסיר-.

נ"ך יומי – איוב פרק ד'

(א) {פ} וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר:

מענה אליפז - (אליפז בן עשו היה ועל ידי שנתגדל בחיקו של יצחק זכה שתשרה עליו שכינה. **התימני** - מארץ תימן מארצו של עשו).

(ב) הֲנִסֶּה דָבָר אֵלֶיךָ תִּלְאֶה וַעְצֹר בְּמִלִּין מִי יוּכָל:

הנסה - לשון תימה: הבעבור שניסה דבר אליך תלאה בנסיון אחד שניסך בוראך ובא אליך אתה נלאה. ומעתה עצור במילין מי יוכל מלהשיבך.

(ג) הֵנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם רָפּוֹת תְּחַזֵּק:

הנה יסרת רבים - שהרבו דברים הוכחתם ויסרתם. **וידים רפות** - ויגורות מפורענות הבא עליהם, אתה היית רגיל לחזקם ולומר: אל תירא שכך הוא מדת הדין.

(ד) כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מִלֶּיךָ וּבִרְכַּיִם כֹּרְעוֹת תְּאַמֵּץ:

יקימון - רגילות הם מליך להקים את הכושל.

(ה) כִּי עַתָּה| תָּבוֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלֶא תִּגַּע עָדֶיךָ וַתִּבָּהֵל: (ו) הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ תִּקְוָתְךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ:

הלא - עתה סופך מוכיח על תחלתך, שיראתך - שהיית ירא שמים, כסלתך היא - מחמת כסילות היא ולא מדעת שלימה, וכן: תקותך ותום דרכיך הכל כסילות.

(ז) זְכָר־נָא מִי הוּא נָקִי אָבֵד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים נִכְחָדוּ:

נכחדו - נעלמו ונאבדו, כמו: ותכחד מן הארץ (שמות ט', ט"ו).

(ח) כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן וְזֹרְעֵי עָמָל יִקְצְרֵהוּ׃

כאשר ראיתי - אשר (כן) נכחדו חורשי און ומכינים את האון במחשבתם כחורש זה שמכין לפני הזריעה ואחרי כן זורעים במעשיהם את העמל וראיתי, שהם יקצרוהו - כלומר רעתם שבאה עליהם.

(ט) מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ יִכְלוּ׃

וראיתי כי מנשמת אלוה יאבדו - מנשיבת סערתו וכעסו. **ומרוח אפו יכלו** - כלים תמיד ועל דור המבול דיבר.

(י) שַׁאֲגַת אַרְיֵה וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים נִתָּעוּ׃

שאגת אריה וקול שחל וגו׳ - הארי גדול, והשחל בינוני, והכפיר קטן, כולם נתעו - כלומר המלכים והשרים והעבדים. וכל שמות הללו שמות אריה הם.

(יא) לַיִשׁ אֹבֵד מִבְּלִי־טָרֶף וּבְנֵי לָבִיא יִתְפָּרָדוּ׃

ליש אובד מבלי טרף - השרים אבדו כליש זה האובד מבלי מזון כך אבד כחם מעשות חמס, אובד אינו לשון אדם האובד דבר ממנו אלא הוא עצמו הולך לאיבוד, כמו: תעיתי כשה אובד (תהלים קי״ט, קע״ו) וכמו הייתי ככלי אובד (תהלים ל״א, י״ג). **ובני לביא יתפרדו** - מדבר בדור הפלגה אשר נפוצו משם על פני כל הארץ (בראשית י״א, ח׳).

(יב) וְאֵלַי דָּבָר יִגָּנֵב וַתִּקַּח אָזְנִי שֵׁמֶץ מֶנְהוּ׃

ואלי דבר יגונב - חוזר על תוכחתו שהוכיחו עד הנה מה תזעק זכר נא מי הוא נקי אבד וגו׳, כאשר ראיתי וגו׳ (איוב ד׳, ז׳-ח׳), ועל אודותיך אלי דבר נבואה יגונב מן הסגנון בסתר הלילות לבוא אלי ולגלות את אזני. (כדבר גנוב לפי שאין רוח הקודש נגלה על נביאי האומות בפרהסיא משל למלך שהיתה לו אשה ופלגש כשבא אצל אשתו בא בגלוי ואצל פלגשו בא בסתר ובגניבה כך הקב״ה לנביאי האומות ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה (בראשית כ׳, ג׳) וכן ויבא אלהים אל לבן וגו׳ (בראשית ל״א, כ״ד), לבלעם - נופל וגלוי עינים (במדבר כ״ד, ד׳) לאליפז - בחזיונות הלילה, אבל בנביאי ישראל כתיב: פה אל פה אדבר בו במראה ולא בחידות (במדבר י״ב, ח׳). במדרש תנחומא מצאתי מוגה ול״ש.) **ותקח אזני שמץ מנהו** - שמץ מקצת רוח הבנה.

(יג) בְּשִׁעְפִּים מֵחֶזְיֹנוֹת לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים׃

בשעיפים - במחשבות.

(יד) פַּחַד קָרָאַנִי וּרְעָדָה וְרֹב עַצְמוֹתַי הִפְחִיד׃

פחד קראני - מן הרוח שבא אלי ורוח הוא מלאך שנאמר: עושה מלאכיו רוחות (תהלים ק״ד, ד׳).

(טו) וְרוּחַ עַל־פָּנַי יַחֲלֹף תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי׃

תסמר - הרוח שערת בשרי. **תסמר** - הוא לשון אדם שעמדו שערותיו.

(טז) יַעֲמֹד | וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה לְנֶגֶד עֵינָי דְּמָמָה וָקוֹל אֶשְׁמָע׃

יעמוד - עומד היה בפני ולא הייתי מכיר מראהו. **דממה וקול** - קול דבר חשאי הייתי שומע, כך הוא אומר: (דבר אחר: דממה וקול אשמע קול שמעתי מדממה אבל דממה לא שמעתי דממה אלו המלאכים שאומרים שירה כדמתרגם ואחר הרעש קול דממה דקה (מלכים א י״ט, י״ב) קל דמשבחין בחשאי, משה דממה שמע מכאן שהראשונים נשתמשו בקול והאחרונים בבת קול כאדם המכה בפטיש וקול ההברה נשמע למרחוק.)

(יז) הַאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר־גָּבֶר׃

האנוש מאלוה יצדק - בתמיה. **ואם מעושהו יטהר גבר** - ואם יותר מעושהו יטהר גבר ומה זה חבירך יצעק.

(יח) הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהֳלָּה׃

הן בעבדיו - הצדיקים לא יאמין שלא יחטאו לו ומסלקם מן העולם לפני זמנם. **תהלה** - לשון הוללות.

(יט) אַף| שֹׁכְנֵי בָתֵּי־חֹמֶר אֲשֶׁר־בֶּעָפָר יְסוֹדָם יְדֻכְּאוּם לִפְנֵי־עָשׁ׃

אף - כל שכן. **שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם** - קברם. **ידכאום לפני עש** - מן השמים מתישין את כחם עד שהן שפלים ונדכאים לפני הרימה האוכלתן במותן.

(כ) מִבֹּקֶר לָעֶרֶב יֻכַּתּוּ מִבְּלִי מֵשִׂים לָנֶצַח יֹאבֵדוּ׃

מבקר לערב יכתו - ביום אחד הם כתותים ונדכאים. **מבלי משים** - על לב לשוב לקונם, לנצח יאבדו. וגם זה הוא מקרא חסר.

(כא) הֲלֹא־נְסָע יִתְרָם בָּם יָמֻתוּ וְלֹא בְחָכְמָה׃

הלא נסע יתרם בם - כמו יתרה עשה וגו׳ (ישעיהו ט״ו, ז׳), גאותם וחכמתם תתבלע בגופן והנה נוסעת ונסחת, כמו: בל יסע יתידותיו (ישעיהו ל״ג ,כ׳).

יום חמישי \\ י"ג אייר

הומש - המישי פרשת אמור

(כג) {חמישי} {פ} וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(כד) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ:

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּחַד לְיַרְחָא יְהֵי לְכוֹן נְיָחָא דּוּכְרַן יַבָּבָא מְעָרַע קַדִּישׁ.

זכרון תרועה - זכרון פסוקי זכרון ופסוקי שופרות, לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל.

(כה) כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְיָ:

כָּל עֲבִידַת פּוּלְחָן לָא תַעְבְּדוּן וּתְקָרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ.

והקרבתם אשה - המוספין האמורין בחומש הפיקודים (במדבר כ"ט, א'-ה').

(כו) {ס} וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(כז) אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְיָ:

בְּרַם בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה הָדֵין יוֹמָא דְּכִפּוּרַיָּא הוּא מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן וּתְעַנּוֹן יָת נַפְשָׁתְכוֹן וּתְקָרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ.

אך - כל אכין ורקין שבתורה מיעוטין, מכפר הוא על השבים, ואינו מכפר על שאינן שבים. **והקרבתם אשה** - המוספין האמורין בחומש הפיקודים (במדבר כ"ט, ח'-י"א). **מקרא קדש** - קדשיהו בכסות נקייה ובתפילה. וכל שאר ימים טובים, במאכל ובמשתה וכסות נקייה ותפילה.

(כח) וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

וְכָל עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן בְּכָרֵן יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי יוֹמָא דְּכִפּוּרַיָּא הוּא לְכַפָּרָא עֲלֵיכוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן.

(כט) כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ:

אֲרֵי כָל אֱנָשׁ דְּלָא יִתְעַנֵּי בְּכָרֵן יוֹמָא הָדֵין וְיִשְׁתֵּיצֵי מֵעַמֵּיהּ.

(ל) וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ:

וְכָל אֱנָשׁ דְּיַעֲבֵיד כָּל עֲבִידָא בְּכָרֵן יוֹמָא הָדֵין וְאוֹבֵיד יָת אֱנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמֵּיהּ.

והאבדתי - לפי שהוא אומר כרת בכל מקום, ואינו יודע מהו, כשהוא אומר: והאבדתי, לימד על הכרת שאינו אלא אובדן.

(לא) כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:

כָּל עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבָנֵיכוֹן.

וכל מלאכה וגומ' - לעבור עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת היום.

(לב) שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם:

שַׁבָּא שַׁבָּתָא הוּא לְכוֹן וּתְעַנּוֹן יָת נַפְשָׁתְכוֹן בְּתִשְׁעָא לְיַרְחָא בְּרַמְשָׁא מֵרַמְשָׁא עַד רַמְשָׁא תְּנוּחוּן נְיָחֲכוֹן.

תהלים - ס״ט-ע״א

תניא – פרק מ״ז

פרק מז והנה בכל דור ודור וכל יום ויום חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים. והיא יציאת נפש האלהית ממאסר הגוף משכא דחויא ליכלל ביחוד אור א״ס ב״ה ע״י עסק התורה והמצות בכלל ובפרט בקבלת מלכות שמים בק״ש שבה מקבל וממשיך עליו יחודו ית׳ בפירוש באמרו ה׳ אלהינו ה׳ אחד. וכמש״ל כי אלהינו הוא כמו אלהי אברהם וכו׳ לפי שהיה בטל ונכלל ביחוד אור א״ס ב״ה רק שאברהם זכה לזה במעשיו והילוכו בקודש ממדרגה למדרגה. כמ״ש ויסע אברם הלוך ונסוע וגו׳: אבל אנחנו ירושה ומתנה היא לנו שנתן לנו את תורתו והלביש בה רצונו וחכמתו ית׳ המיוחדים במהותו ועצמותו ית׳ בתכלית היחוד והרי זה כאלו נתן לנו את עצמו כביכול. כמ״ש בזה״ק ע״פ ויקחו לי תרומה [דלי כלומר אותי והל״ל ותרומה אלא משום דכולא חד ע״ש היטב]: וז״ש ותתן לנו ה׳ אלהינו באהבה כו׳ כי באור פניך נתת לנו ה׳ אלהינו כו׳ ולזה אין מונע לנו מדביקות הנפש ביחודו ואורו ית׳ אלא הרצון שאם אין האדם רוצה כלל ח״ו לדבקה בו כו׳. אבל מיד שרוצה ומקבל וממשיך עליו אלהותו ית׳ ואומר ה׳ אלהינו ה׳ אחד הרי ממילא נכללת נפשו ביחודו ית׳ דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח והיא בחי׳ יציאת מצרים ולכן תקנו פ׳ יציאת מצרים בשעת ק״ש דווקא. אף שהיא מצוה בפני עצמה ולא ממצות ק״ש כדאיתא בגמרא ופוסקים אלא מפני שהן דבר אחד ממש. וכן בסוף פ׳ יציאת מצרים מסיים ג״כ אני ה׳ אלהיכם והיינו גם כן כמש״ל:

לוח היום־יום

י"ג אייר, כ"ח לעמר

במנחה אומרים תחנון.

רבינו הזקן - באותם השנים שהיה אומר מאמרים קצרים - אמר: "דע מה למעלה ממך" דע כי כל מה שיש למעלה בפרצופים וספירות העליונות, הכל הוא "ממך"; שתלוי בעבודת האדם.

נ"ך יומי – איוב פרק ה'

(א) קְרָא־נָ֑א הֲיֵ֥שׁ עוֹנֶ֗ךָ וְאֶל־מִ֥י מִקְּדֹשִׁ֥ים תִּפְנֶֽה׃

קרא נא - עד כאן דבר הנבואה מכאן ואילך חוזר לתוכחתו צעק הרבה מי יענך. **ואל מי מקדושים** - הגוזרים זאת עליך. **תפנה** - להלחם אתו.

(ב) כִּֽי־לֶ֭אֱוִיל יַהֲרֹ֣ג כַּ֑עַשׂ וּפֹתָ֥ה תָּמִ֗ית קִנְאָֽה׃

כי לאויל וגו' - לאויל כמותך יהרג כעסו שאלו היית שותק שמא תשוב מדת הרחמים עליך. **קנאה** - היא כעס וחימה, כמו: הם קנאוני (דברים ל"ב, כ"א).

(ג) אֲנִי־רָ֭אִיתִי אֱוִ֣יל מַשְׁרִ֑ישׁ וָאֶקֹ֥וב נָוֵ֗הוּ פִּתְאֹֽם׃ (ד) יִרְחַ֣קוּ בָ֭נָיו מִיֵּ֣שַׁע וְיֵדַכְּא֥וּ בַשַּׁ֗עַר וְאֵ֣ין מַצִּֽיל׃

ירחקו בניו - זו היא קללה שקיללתיו. **וידכאו** - בדגש הוא ידוכאו ואם הוא נקוד רפי משמש ידכאו אחרים.

(ה) אֲשֶׁ֣ר קְצִירוֹ֮ רָ֤עֵב יֹאכֵ֗ל וְאֶל־מִצִּנִּ֥ים יִקָּחֵ֑הוּ וְשָׁאֵ֥ף צַ֝מִּ֗ים חֵילָֽם׃

אשר קצירו - של רשע. **רעב יאכל** - כי ימות רשע יבואו הרעבים שקיצץ בחייו וישתלמו גזילותיו מנכסיו. **ואל מצנים יקחהו** - כמו ויקחו אליך (שמות כ"ז, כ'), כלומר לצורך העני הנושע מצינים וכלי זיין של רשע זה יקחהו השופט הממונה לכך. **ושאף** - ובלע איש איש מן הצמים שגזל בחייו. **חילם** - ממונם שגזל זה בחייו.

(ו) כִּ֤י ׀ לֹא־יֵצֵ֣א מֵעָפָ֣ר אָ֑וֶן וּמֵאֲדָמָ֥ה לֹא־יִ֝צְמַ֗ח עָמָֽל׃

כי לא יצא מעפר - מכה הבאה על האדם לא לחנם הוא ולא מן העפר תצמח לו. **און** - הוא לשון שבר.

(ז) כִּֽי־אָדָ֥ם לְעָמָ֗ל יוּלָּ֫ד וּבְנֵי־רֶ֥שֶׁף יַגְבִּֽיהוּ עֽוּף׃

כי אדם לעמל יולד - כי אי אפשר שלא יחטא ויקבל עמל בחטאו לקבל פורענותו ואינו כבני רשף שהם מלאכים ורוחות שהם יגביהו עוף ואינם מן התחתוני' (יגביהו לעוף ולהיות מן התחתונים) לשלוט בם שטן ויצה"ר. **רשף** - כמו רשפי קשת (תהלים ע"ו, ד'), כשהחץ מעופפת נקרא רשפי לשון עוף.

(ח) אוּלָם אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶל־אֵל וְאֶל־אֱלֹהִים אָשִׂים דִּבְרָתִי:

אולם אני אדרוש - אם היו באים עלי יסורים הללו הייתי דורש אל הקב״ה בתפילה ובתחינה ואליו הייתי שם דברתי בבקשה.

(ט) עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר: (י) הַנֹּתֵן מָטָר עַל־פְּנֵי־אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל־פְּנֵי חוּצוֹת:

הנותן מטר על פני ארץ - ארץ ישראל. **ושולח מים על פני חוצות** - ע״י שליח לשאר ארצות.

(יא) לָשׂוּם שְׁפָלִים לְמָרוֹם וְקֹדְרִים שָׂגְבוּ יֵשַׁע:

לשום שפלים למרום - הוא נותן את המטר והוא מפר מחשבות ערומים (איוב ה׳, י״ב) שמדמין להפקיע שערים ולקנות שדות העניים במעט תבואה. (קודרים שקומטים פנים ברעב).

(יב) מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִּים וְלֹא־תַעֲשֶׂנָה יְדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה:

ולא תעשינה ידיהם תושיה - אותה עצה שדימו לעשות.

(יג) לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה:

נמהרה - כל העצה העשויה במהירות היא סכלות.

(יד) יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְכַלַּיְלָה יְמַשְׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם:

יומם יפגשו חושך - שאין עצתם מתקיימת ונעשית ואור חכמתם נהפך לחושך.

(טו) וַיֹּשַׁע מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם וּמִיַּד חָזָק אֶבְיוֹן:

ויושע - את הנכשלים. **מחרב** - ומאיזה חרב מפיהם שהיו סבורים לבולעם ומתאוים להשמידם. **ומיד חזק** - יושיע אביון.

(טז) וַתְּהִי לַדַּל תִּקְוָה וְעַוְלָתָה קָפְצָה פִּיהָ:

ועולתה - העלילה והרשעה, כמו: יחפשו עולות (תהלים ס״ד, ז׳) - עלילות. **קפצה** - סגרה, כמו: לא תקפוץ.

(יז) הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכְחֶנּוּ אֱלוֹהַּ וּמוּסַר שַׁדַּי אַל־תִּמְאָס:

הנה אשרי אנוש וגו׳ - ביסורין וכשם שהוא (מרפא) מכאובי׳ של אלו כך אני אדרו׳ אליו על יסורין אלו שיבואוני והיה לך לקבלם ולא למאסם.

(יח) כִּי הוּא יַכְאִיב וְיֶחְבָּשׁ יִמְחַץ וְיָדָיו תִּרְפֶּינָה: (יט) בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשִׁבְעָה| לֹא־יִגַּע בְּךָ רָע:

בשש צרות - כשיבאו לעולם יצילך על ידי יסורין שנתייסרת בהם וגם בשביעית כשתבא לא יגע בך ועכשיו הוא מונ׳ אותן.

(כ) בֶּרַע פְּדֵךְ מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִיַּדֵי חָרֶב: (כא) בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֵּחָבֵא וְלֹא־
תִירָא מְשֹׁד כִּי יָבוֹא:

בשוט לשון - של שטן תחבא אותך אלו הן השבע צרות רעב וחרב לשון ושוד וגו׳ וחית הארץ הם ליסטי׳.

(כב) לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל־תִּירָא: (כג) כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה
בְּרִיתֶךָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה הָשְׁלְמָה־לָּךְ:

אבני השדה - מין אדם הן. **וחית השדה** - הוא שנקרא גרושה בלעז וזו היא חית השדה ממש ובלשון משנה תורת כהנים נקראים אדני השדה. **השלמה לך** - יהיה לה שלום עמך.

(כד) וְיָדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא:

וידעת כי שלום אהלך - ואז בכל מקום תהיה בטוח, כי שלום אהלך. **ופקדת נוך ולא תחטא** - כמו אל השערה ולא יחטיא (שופטים כ׳, ט״ז), וזו היא השביעית שמנינו למעלה.

(כה) וְיָדַעְתָּ כִּי־רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ: (כו) תָּבוֹא בְכֶלַח אֱלֵי־
קֶבֶר כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ בְּעִתּוֹ:

תבא בכלח אלי קבר - שתנצל מן הדבר, ובכלח אין סמך במקרא להבין מליצתו ולפי ענין המליצה יפתר וילמד מעניינו שהוא לשון גמר בישול התבואה כשבישלה כל צורכה ורז״ל פירשו (בבלי מועד קטן כ״ח, א) בכלח בגימטריא ששים שנה. **כעלות גדיש** - כאשר נסתלק הגדיש מן הקרקע בעתו.

(כז) הִנֵּה־זֹאת חֲקַרְנוּהָ כֵּן־הִיא שְׁמָעֶנָּה וְאַתָּה דַּע־לָךְ:

יום ששי // י"ד אייר // פסח שני

הומש - ששי פרשת אמור

(לג) {ששי} {פ} וַיְדַבֵּר יְ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(לד) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיְ:

מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר בַּחֲמִשְׁתְּ עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה הָדֵין חַגָּא דְּמְטַלַּיָּא שִׁבְעָא יוֹמִין קָדָם יְיָ.

(לה) בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

בְּיוֹמָא קַדְמָאָה מְעָרַע קַדִּישׁ כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן.

(לו) שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיְ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְ עֲצֶרֶת הִוא כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

שִׁבְעָא יוֹמִין תְּקָרְבוּן קוּרְבָּנָא קָדָם יְיָ בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן וּתְקָרְבוּן קוּרְבָּנָא קָדָם יְיָ כְּנִישְׁתִּין תְּהוֹן כָּל עֲבִידַת פּוּלְחַן לָא תַעְבְּדוּן.

עצרת היא - עצרתי אתכם אצלי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנן ליפטר אמר: בניי בבקשה מכם עכבו עוד עמי יום אחד, קשה עלי פרישתכם. **כל מלאכת עבודה** - אפילו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשוה יש חסרון כיס בדבר. **לא תעשו** - יכול אף חולו של מועד יהי אסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר: היא.

(לז) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיְ עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:

אִלֵּין מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ דְּתִתְעָרְעוּן יָתְהוֹן מְעָרְעֵי קַדִּישׁ לְקָרָבָא קוּרְבָּנָא קָדָם יְיָ עֲלָתָא וּמִנְחָתָא נִכְסַת קוּדְשִׁין וְנִסּוּכִין פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ.

עולה ומנחה - מנחת נסכים הקריבוה עם העולה. **דבר יום ביומו** - חק הקצוב בחומש הפיקודים. **דבר יום ביומו** - הא אם עבר זמן בטל קרבנו.

(לח) מִלְּבַד שַׁבְּתֹת יְ וּמִלְּבַד מַתְּנֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיְ:

בָּר מִשַּׁבַּיָּא דַּיְיָ וּבָר מִמַּתְּנָתְכוֹן וּבָר מִכָּל נִדְרֵיכוֹן וּבָר מִכָּל נִדְבָתְכוֹן דְּתִתְּנוּן קָדָם יְיָ.

(לט) אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְ שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:

בְּרַם בַּחֲמִשְׁתְּ עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּמִכְנְשָׁכוֹן יָת עֲלַלְתָּא דְּאַרְעָא תֵּיחֲגוּן יָת חַגָּא קָדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה נְיָחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה נְיָחָא.

אך בחמשה עשר יום תחגו - קרבו שלמים לחגיגה. יכול תדחה את השבת? תלמוד לומר: אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שבעה. **באספכם את תבואת הארץ** - שיהא חודש שביעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנצטוו לעבר את השנים, שאם אין העיבור, פעמים שהוא באמצע הקיץ או החורף. **תחגו** - שלמי חגיגה. **שבעת ימים** - אם לא הביא בזה יביא בזה. יכול יהו מביאין כל שבעה, תלמוד לומר: וחגותם אותו, יום אחד במשמע ולא יותר. ולמה נאמר שבעה? לתשלומין.

(מ) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תִּמָרִים וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:

וְתִסְבּוּן לְכוֹן בְּיוֹמָא קַדְמָאָה פֵּירֵי אִילָנָא אֶתְרוֹגִין לוּלַבִּין וַהֲדַסִּין וַעֲרָבִין דִּנְחַל וְתִחְדּוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן שִׁבְעָא יוֹמִין.

פרי עץ הדר - עץ שטעם עצו כפריו, הדר באילנו משנה לשנה, וזהו אתרוג. **כפת תמרים** - חסר וי״ו, לומר שאינה אלא אחת. **וענף עץ עבות** - שענפיו קלועים כעבותות וחבלים, וזהו הדס, שעשוי כמין קליעה.

(מא) וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיְיָ שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ:

וְתֵיחֲגוּן יָתֵיהּ חַגָּא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּשַׁתָּא קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה תֵּיחֲגוּן יָתֵיהּ.

(מב) בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת:

בְּמְטַלַּיָּא תִּתְּבוּן שְׁבָעָא יוֹמִין כָּל יַצִּיבָא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוּן בְּמְטַלַּיָּא.

האזרח - זה אזרח. **בישראל** - לרבות את הגרים. **האזרח** - להוציא את הנשים, שלא תלמד מחמשה עשר בניסן לחייבן בסוכה כבמצה.

(מג) לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

בְּדִיל דְּיִדְּעוּן דָּרֵיכוֹן אֲרֵי בְּמְטַלַּת עֲנָנֵי אוֹתֵיבִית יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפָּקוּתִי יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן.

כי בסוכת הושבתי - ענני כבוד.

(מד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְיָ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וּמַלֵּיל מֹשֶׁה יָת סִדַּר מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ וְאַלֵּיפִנּוּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל.

תהלים - ע״ב-ע״ו

תניא - מ״ח

פרק מח והנה כאשר יתבונן המשכיל בגדולת א״ס ב״ה כי כשמו כן הוא א״ס ואין קץ ותכלית כלל לאור וחיות המתפשט ממנו ית׳ ברצונו הפשוט ומיוחד במהותו ועצמותו ית׳ בתכלית היחוד ואילו היתה השתלשלות העולמות מאור

א״ס ב״ה בלי צמצומי׳ רק כסדר המדרגות ממדרגה למדרגה בדרך עלה ועלול לא היה העוה״ז נברא כלל כמו שהוא עתה בבחי׳ גבול ותכלית מהארץ לרקיע מהלך ת״ק שנה וכן בין כל רקיע לרקיע וכן עובי כל רקיע ורקיע ואפי׳ עוה״ב וג״ע העליון מדור נשמות הצדיקי׳ הגדולים והנשמו׳ עצמן ואצ״ל המלאכי׳ הן בבחי׳ גבול ותכלית כי יש גבול להשגתן באור א״ס ב״ה המאיר עליהן בהתלבשות חב״ד כו׳. ולכן יש גבול להנאתן שנהנין מזיו השכינה ומתענגין באור ה׳ כי אין יכולין לקבל הנאה ותענוג בבחי׳ א״ס ממש שלא יתבטלו ממציאותן ויחזרו למקורן.

לוח היום־יום

י״ד אייר, כ״ט לעומר

פסח שני ענינו איז - עס איז ניטא קיין "פארפאלען", מען קען אלע מאל פאריכטען. אפילו מי שהי-ה טמא, מי שהי׳ בדרך רחוקה. און אפילו "לכם", אז דאס איז געווען ברצונו, פונדעסטוועגען קען מען מתקן זיין.

תרגום:

ענינו של פסח שני: אין מצב "אבוד": תמיד אפשר לתקן ולהשלים, אפילו מי שהיה טמא, מי שהיה בדרך רחוקה, ואפילו - "לכם" שהדבר היה ברצון, על-אף-הכל אפשר לתקן.

נ״ך יומי - איוב פרק ו׳

(א) {פ} וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר:

(מענה איוב).

(ב) לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל כַּעְשִׁי [וְהַוָּתִי] (והיתי) בֶּמאֹזְנַיִם יִשְׂאוּ־יָחַד:

והותי - שברי.

ישאו יחד - עם משקל שכנגדם ואפי׳ הם חול ימים יכבד ממנו.

(ג) כִּי־עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים יִכְבָּד עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ:

לעו - מגומגמין כאדם שאין בו כח להוציא דבר מפיו כתיקונו, וכן: ושתו ולעו (עבדיה א׳, ט״ז) שכן דרך שיכור לגמגם בדבריו.

(ד) כִּי חִצֵּי שַׁדַּי עִמָּדִי אֲשֶׁר חֲמָתָם שֹׁתָה רוּחִי בִּעוּתֵי אֱלוֹהַּ יַעַרְכוּנִי:

חמתם - ארס שלהם דרך פרסיים לתת ארס של נחש בחציהם.

(ה) הֲיִנְהַק־פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא אִם יִגְעֶה־שׁוֹר עַל־בְּלִילוֹ:

הינהק פרא וגו׳ - כלומר וכי לחנם אני צועק והלא בהמה שוטה אינה נוהקת בזמן שיש לה דשא, וכן: שור לא יגעה אא״כ אין לו בליל תבואה, בפרא נוהג לשון נהק ובשור לשון געייה.

(ו) הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח אִם־יֶשׁ־טַעַם בְּרִיר חַלָּמוּת:

היאכל תפל - דבר שהוא בלי מלח וצריך להמליחו ולא נמלח קרוי תפל בלשון משנה (בבלי שבת קכ״ח). **אם יש טעם בריר** - הבא מחמת החלמות כשאוכל דבר חזק שמרבה ריר ורוק כגון שום כלומר וכי סבורים אתם שיהו מתקבלות תשובות שאין בהם ממש, ריר, כמו: וירד רירו על זקנו (שמואל א כ״א, י״ד). **חלמות** - כמו יחלמו בניהם (איוב ל״ט, ד׳), לשון חוזק. ויש פותרים לשון חלום ואין נראה בעיני מפני דגשות הלמ״ד.

(ז) מֵאֲנָה לִנְגֹּעַ נַפְשִׁי הֵמָּה כְּדְוֵי לַחְמִי:

מאנה לנגוע נפשי - כלומר הרבה יש לי לזעוק כי דברים שהיתה נפשי ממאנת וקצה לנגוע בהן לשון נגיעה. **המה כדוי לחמי** - המה לי עתה נכונים למשמש בהם כמפות שלחני שלחמי נתון בהם כדוי, לשון ויכרות את מדויהם (שמואל ב י׳, ד׳), כ״ש מפי רבי משלם רופא. ע״א: כמפות שמסננין בהן את התבשיל ומאכל זב מהם, דוי לשון דוה זבה. **לחמי** - כל מאכל קרוי לחם, כמו: עבד לחם רב (דניאל ה׳, א׳), וכמו נשחיתה עץ בלחמו (ירמיהו י״א, י״ט) ותירגם יונתן סמא דמות׳ במיכליה. לשון אחר: המה כמבטי מאכלי, כלומר גס לבי להסתכל בהם ברימה כאשר אני מסתכל במאכלי ולשון משנה הוא ומסגו כי דוו במסכת שבת (בבלי שבת נ״ג:).

(ח) מִי־יִתֵּן תָּבוֹא שְׁאֵלָתִי וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ: (ט) וְיֹאֵל אֱלוֹהַּ וִידַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וִיבַצְּעֵנִי:

ויואל - וירצה. **וידכאני** - לשון מיתה. **יתר ידו** - יגדל ידו במכתו, כמו: הנה יד י״י הויה (שמות ט׳, ג׳). **ויבצעני** - ויכלני, כמו: בצע אמרתו (איכה ב׳, י״ז), ידיו תבצענו (זכריה ד׳, ט׳).

(י) וְתִהִי־עוֹד | נֶחָמָתִי וַאֲסַלְּדָה בְּחִילָה לֹא יַחְמֹל כִּי־לֹא כִחַדְתִּי אִמְרֵי קָדוֹשׁ:

ותהי עוד נחמתי - ותהי עוד זאת לי לנחמה. **ואסלדה בחילה ולא יחמול** - ואבקש ממנו סליחה שלא יחמול מלבצעני ואני איני מוצא לו דמיון במקרא זולתי שבלשון משנה הוא לשון ירא ודואג שהיד סולדת בהן מלכוות ברותחין כלומר אתחולל בדאגה ובחילה בקשה זו. **כי לא כחדתי** - ולא חסרתי אמריו מלקיימן.

(יא) מַה־כֹּחִי כִּי־אֲיַחֵל וּמַה־קִּצִי כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי:

מה כחי - חזק לסבול. **כי איחל** - כי אמתין עד יום רפואה או עד יום מיתה. **איחל** - כמו ויחל עוד (בראשית ח׳, י׳) דנח. **ומה קיצי** - ומה חשוב קיצי וחזק כי איחל כי לא אוכל להאריך קיצי מלסבול. **נפשי** - הוא יצר תאות אדם בכמה מקומות, כמו: אם יש את נפשכם (בראשית כ״ג, ח׳).

(יב) אִם־כַּח אֲבָנִים כֹּחִי אִם־בְּשָׂרִי נְחוּשׁ: (יג) הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִּי וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי:

האם אין עזרתי בי - לשון תימא הגם זאת תבא עלי שאין עזרתי בי אותם ריעים שהיו לי לעזרני אינם בעזרתי. **ותושיה נדחה** - עצה של יועצים נדחה ממני שקמה עלי להקניט ולדחות.

(יד) לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חֶסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב:

למס מרעהו חסד - וכן חבור הלשון: עצה שהיתה ראויה לבא לי מכם נדחה ממני ונהפך למס מרעהו חסד - למי שמונע חסד מחבירו, והלמ״ד משמשת כמו לרב, לצו, לשב. **מס** - גם הוא לשון פועל, כמו: בא, שב, גד, גם אלה לשון עושה. **למס** - החסד מכלה אותו, כמו: וחם השמש ונמס (שמות ט״ז, כ״א).

(טו) אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ־נָחַל כַּאֲפִיק נְחָלִים יַעֲבֹרוּ:

אחי - בני מליצתי. **בגדו** - בי, כמו: הנחל הבוגד בגידות כמו שמפרש בענין. **כאפיק נחלים** - מוצא נחלים יעברו ממידת נכוחה וריעות ומה היא בגידותו של נחל.

(טז) הַקֹּדְרִים מִנִּי־קָרַח עָלֵימוֹ יִתְעַלֶּם־שָׁלֶג:

הקודרים מני קרח - אם בא עליהם קרח נקמטים ונעשים קרים (קרשים קרים). **ועלימו יתעלם** - מתכסה השלג שנופל על הקרח הרי בגידה אחת שנתכסה מן העין ואין הצמא מוצא מים לשתות.

(יז) בְּעֵת יְזֹרְבוּ נִצְמָתוּ בֻּחֲמֹו נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם:

בעת יזורבו - לשון יצורבו כחום השמש. **נצמתו** - רטריש בלעז, כמו: וחומץ צומתן בלשון משנה (בבלי פסחים מ׳:). צ׳ מתחלפת בז׳ כמו צעקה - זעקה. **יזורבו** - לשון ונצרבו בה כל פנים (יחזקאל כ״א, ג׳), וכמו אש צרבת (משלי ט״ז, כ״ז). **נדעכו** - נקפצו ממקומם.

(יח) יְלָפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וְיֹאבֵדוּ:

ילפתו - יאחזו אורחות דרכם, כמו: וילפת שמשון (שופטים ט״ז, כ״ט), וכן ויחרד האיש וילפת (רות ג׳, ח׳) - שחבקתו האשה.

(יט) הֵבִיטוּ אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכֹת שְׁבָא קִוּו־לָמוֹ:

תימא - ארץ ישמעאל שהיא נמוכה והמים נגרים שם. **קוו** - לשון קו נטוי. דבר אחר: לשון יקוו המים (בראשית א׳, ט׳).

(כ) בֹּשׁוּ כִּי־בָטָח בָּאוּ עָדֶיהָ וַיֶּחְפָּרוּ:

בושו כי בטח באו עדיה - יבושו שותיה כי בטח כל איש ואיש לשתות מהם.

(כא) כִּי־עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא תִּרְאוּ חַתַּת וַתִּירָאוּ:

כי עתה הייתם לו - הייתם נמשלים לאותו נחל. **תירא חתת** - ופחד המכה ותיראו לומר האמת ומחניפים את בעל ריבי.

(כב) הֲכִי־אָמַרְתִּי הָבוּ לִי וּמִכֹּחֲכֶם שְׁחָדוּ בַעֲדִי:

ומכחכם שחדו בעדי - ומממונכם.

(כג) וּמַלְּטוּנִי מִיַּד־צָר וּמִיַּד עָרִיצִים תִּפְדּוּנִי: (כד) הוֹרוּנִי וַאֲנִי אַחֲרִישׁ וּמַה־שָּׁגִיתִי הָבִינוּ לִי: (כה) מַה־נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־יֹשֶׁר וּמַה־יּוֹכִיחַ הוֹכֵחַ מִכֶּם:

מה נמרצו - כמו קללה נמרצת (מלכים א ב', ח'), לשון דבר דבור על אופניו (משלי כ"ה, י"א), וכן נמלצו לחכי (תהלים קי"ט, ק"ג), כולן לשון מליצה הם ולמ"ד מתחלפת ברי"ש. **אמרי יושר** - אם אמרי יושר הייתם אומרים היו מקובלים אבל עתה מה יוכיח הוכח מכם, כל תוכח' שבאיוב בירור הדברים הם ומעמידים על האמת.

(כו) הַלְהוֹכֵחַ מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ וּלְרוּחַ אְמְרֵי נָאָשׁ:

הלהוכח מילים תחשבו - הלברר דברים תחשובו. **ולרוח** - הם משולים. **אמרי נואש** - שאין בהם ממש, כמו: ותאמרי נואש (ירמיהו ב', כ"ה), איני חושש לדברי הנביאים.

(כז) אַף־עַל־יָתוֹם תַּפִּילוּ וְתִכְרוּ עַל־רֵיעֲכֶם:

תפילו - בדינכם אתם מפילים האף על עני כמוני בקו משפט ותכרו שוחה על ריעכם להפילו.

(כח) וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְנוּ־בִי וְעַל־פְּנֵיכֶם אִם־אֲכַזֵּב:

הואילו - התרצו לפנות אלי ולשמוע דברי ותראו אם על פניכם אכזב.

(כט) שׁוּבוּ־נָא אַל־תְּהִי עַוְלָה [וְשׁוּבוּ] (ושבי) עוֹד צִדְקִי־בָהּ:

שובו נא - לבחון ותבחנו שלא תהא עוד עולה ושובו (לחקור והרי) צדקי ימצא בה.

(ל) הֲיֵשׁ־בִּלְשׁוֹנִי עַוְלָה אִם־חִכִּי לֹא־יָבִין הַוּוֹת:

אם חכי לא יבין הוות - לא יבין כשאני מדבר הוות.

שבת קדש \\ ט״ו אייר \\ שבת־קדש פרשת אמור

הומש - שביעי פרשת אמור

(טז) (א) {שביעי} {פ} וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(ב) צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

פַּקֵּיד יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְבּוּן לָךְ מְשַׁח זֵיתָא דָּכְיָא כָּתִישָׁא לְאַנְהָרָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינַיָּא תְּדִירָא.

צו את בני ישראל - זו פרשת מצות הנרות. ופרשת ואתה תצוה (שמות כ״ז, כ׳-כ״א) לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה. וכן משמע ואתה (שמות כ״ז, כ׳) - סופו לצוות את בני ישראל על כך. **שמן זית זך** - שלשה שמנים יוצאין מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (משנה מנחות ח׳, ד׳-ה׳) ובתורת כהנים (ספרא ויקרא כ״ד, ב׳). **תמיד** - מלילה ללילה, כמו: עולת תמיד, שאינה אלא מיום אל יום.

(ג) מִחוּץ לְפָרֹכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְיָ תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:

מִבָּרָא לְפָרוּכְתָּא דְּסָהֲדוּתָא בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא יְסַדַּר יָתֵיהּ אַהֲרֹן מֵרַמְשָׁא עַד צַפְרָא קֳדָם יְיָ תְּדִירָא קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן.

פרכת העדות - שלפני הארון שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשוהו על נר מערבי שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, שנותן בה שמן כמדת חברותיה, וממנה היה מתחיל ובה מסיים. **יערך אתו מערב ועד בקר** - יערך אותו עריכה הראויה למדת כל הלילה. ושיערו חכמים חצי לוג שמן לכל נר ונר, והן כדיי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה להן.

(ד) עַל הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְיָ תָּמִיד:

עַל מְנָרְתָּא דְּכִיתָא יְסַדַּר יָת בּוֹצִינַיָּא קֳדָם יְיָ תְּדִירָא.

המנורה הטהורה - שהיא זהב טהור. דבר אחר: על טיהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחילה מן האפר.

(ה) {פ} וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחַלָּה הָאֶחָת:

וְתִסַּב סוּלְתָּא וְתֵיפֵי יָתַהּ תַּרְתֵּי עֲשְׂרֵי גְּרִיצָן תְּרֵין עֶשְׂרוֹנִין תְּהֵי הָוְיָא גְּרִיצְתָּא חֲדָא.

(ו) וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתַּיִם מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר לִפְנֵי יְיָ:

וּתְשַׁוֵּי יָתְהוֹן תַּרְתֵּין סִדְרִין שֵׁית סִדְרָא עַל פָּתוּרָא דָּכְיָא קֳדָם יְיָ.

שש המערכת - שש חלות המערכת האחת. **השולחן הטהור** - של זהב טהור. דבר אחר: על טהרו של שולחן, שלא יהו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן.

(ז) וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה וְהָיְתָה לַלֶּחֶם לְאַזְכָּרָה אִשֶּׁה לַיְיָ׃

וְתִתֵּין עַל סִדְרָא לְבוֹנְתָא דָּכְיְתָא וּתְהֵי לִלְחֵים לְאַדְכָרָא קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ.

ונתת על המערכת - על כל אחת מהשתי מערכות. הרי שני בזיכי לבונה, מלא קומץ לכל אחת. **והיתה** - הלבונה הזאת. **ללחם לאזכרה** - שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמסלקין אותן בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם שעל ידה הוא נזכר למעלה, כקומץ שהוא אזכרה למנחה.

(ח) בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי יְיָ תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃

בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא יַסְדְּרִנֵּיהּ קֳדָם יְיָ תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְיָם עָלַם.

(ט) וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וַאֲכָלֻהוּ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְיָ חָק־עוֹלָם׃

וּתְהֵי לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי וְיֵיכְלוּנֵּיהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ אֲרֵי קֻדְשָׁא קוּדְשִׁין הוּא לֵיהּ מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּייָ קְיָם עָלַם.

והיתה - המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה בכלל מנחה הוא. **ואכלוהו** - מוסב על הלחם שהוא לשון זכר.

(י) {ס} וַיֵּצֵא בֶּן־אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית וְהוּא בֶּן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרְאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי׃

וּנְפַק בַּר אִתְּתָא בַת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בַּר גְּבַר מִצְרָאי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְנְצִיאוּ בְּמַשְׁרִיתָא בַּר אִתְּתָא בַת יִשְׂרָאֵל וְגוּבְרָא בַּר יִשְׂרָאֵל.

ויצא בן אשה ישראלית - מהיכן יצא? ר' לוי אמר: מעולמו יצא. ר' ברכיה אמר: מפרשה של מעלה יצא, ליגלג ואמר: ביום השבת יערכנו (ויקרא כ״ד, ח'), דרך המלך לאכל פת חמה בכל יום, שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה. ומתניתא אמרה: מבית דין של משה יצא מחוייב. בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו: מה טיבך לכאן. אמר להם: מבנות דן אני. אמרו לו: איש על דגלו באותות לבית אבתם (במדבר ב', ב') כתוב. נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב, עמד וגידף. **בן איש מצרי** - הוא המצרי שהרג משה. **בתוך בני ישראל** - מלמד שנתגייר. **וינצו במחנה** - על עסקי המחנה. **ואיש הישראלי** - זה שכנגדו, שמיחה בו מטע אהלו.

(יא) וַיִּקֹּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן׃

וּפָרֵישׁ בַּר אִתְּתָא בַת יִשְׂרָאֵל יָת שְׁמָא וְאַרְגֵּיז וְאֵיתִיאוּ יָתֵיהּ לְוָת מֹשֶׁה וְשׁוֹם אִמֵּיהּ שְׁלוֹמִית בַּת דִּבְרִי לְשִׁבְטָא דְּדָן.

ויקב - כתרגומו: ופריש, שנקב שם המיוחד וגדף, והוא שם המפורש ששמע מסיני. **ושם אמו שלומית** - שבחן של ישראל שפירסמה הכתוב לזו, לומר שהיא לבדה היתה בהם זונה. **שלומית** - דהות פטפטה: שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת בדברים שואלת בשלום הכל. **בת דברי למטה דן** - מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאביו, גנאי לשבטו. וכיוצא בו: ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן (שמות ל״ח, כ״ג) - שבח לו, שבח לאביו, שבח למשפחתו, שבח לשבטו.

(יב) וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְיָ׃

וְאַסְרוּהִי בְּבֵית מַטָּרָא עַד דְּיִתְפָּרֵשׁ לְהוֹן עַל גְּזֵירַת מֵימְרָא דַּיְיָ.

ויניחוהו - לבדו, ולא הניחו המקושש עמו, ששניהם היו בפרק אחד, ויודעין היו שהמקושש במיתה, שנאמר: מחלליה מות יומת (שמות ל״א, י״ד). אבל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר בו: לא פורש מה יעשה לו (במדבר ט״ו, ל״ד). אבל במקלל הוא אומר לפרוש להם, שלא היו יודעין אם חייב מיתה אם לאו.

(יג) {פ} וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

ומַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר.

(יד) הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה׃

אַפֵּיק יָת דְּאַרְגֵּיז לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא וְיִסְמְכוּן כָּל דְּשְׁמַעוּ יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישֵׁיהּ וְיִרְגְּמוּן יָתֵיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא.

השומעים - אילו העדים. **כל** - להביא את הדיינין. **את ידיהם וגומ׳** - אומרים לו: דמך בראשך, ואין אנו נענשין במיתתך שאתה גרמתה לכך. **כל העדה** - במעמד כל העדה, מכאן ששלוחו של אדם כמותו.

(טו) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ׃

וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלֵּיל לְמֵימַר גְּבַר גְּבַר אֲרֵי יַרְגֵּיז קֳדָם אֱלָהֵיהּ וִיקַבֵּיל חוֹבֵיהּ.

ונשא חטאו - בכרת, בשאין התראה.

(טז) וְנֹקֵב שֵׁם־יְיָ מוֹת יוּמָת רָגוֹם יִרְגְּמוּ־בוֹ כָּל־הָעֵדָה כַּגֵּר כָּאֶזְרָח בְּנָקְבוֹ־שֵׁם יוּמָת׃

וְדַיְיפָרֵישׁ שְׁמָא דַּיְיָ אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל מִרְגָּם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גִּיּוֹרָא כְּיַצִּיבָא בְּפָרְשׁוּתֵיהּ שְׁמָא יִתְקְטִיל.

ונקב שם וגו׳ - אינו חייב עד שיקלל את השם, ולא המקלל בכינוי. **ונקב** - לשון קללה, כמו: מה אקוב (במדבר כ״ג, ח׳).

(יז) וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת׃

וּגְבַר אֲרֵי יִקְטוֹל כָּל נַפְשָׁא דַּאֲנָשָׁא אִתְקְטָלָא יִתְקְטִיל.

ואיש כי יכה וגומ׳ - לפי שנאמר: ומכה איש ומת וגומ׳ (שמות כ״א, י״ב), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין? תלמוד לומר: כל נפש אדם.

(יח) וּמַכֵּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃

וּדְיִקְטוֹל נַפַּשׁ בְּעִירָא יְשַׁלְּמִנַּהּ נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא.

(יט) וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם בַּעֲמִיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יֵעָשֶׂה לּוֹ׃

וּגְבַר אֲרֵי יִתֵּין מוּמָא בְּחַבְרֵיהּ כְּמָא דַּעֲבַד כֵּן יִתְעֲבֵיד לֵיהּ.

(כ) שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בָּאָדָם כֵּן יִנָּתֶן בּוֹ׃

תְּבָרָא חֲלָף תְּבָרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שִׁנָּא חֲלָף שִׁנָּא כְּמָא דְּיהַב מוּמָא בַּאֲנָשָׁא כֵּן יִתְיְהֵיב בֵּיהּ.

כן ינתן בו - פירשוהו רבותינו שאינו נתינת מום ממש, אלא תשלומי ממון. שמין אותו כעבד, לכך כתוב בו לשון נתינה.

(כא) {מפטיר} וּמַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה וּמַכֵּה אָדָם יוּמָת:

וּדְיִקְטוֹל בְּעִירָא יְשַׁלְּמִנַּהּ וּדְיִקְטוֹל אֲנָשָׁא יִתְקְטִיל.

ומכה בהמה ישלמנה - למעלה דבר בהורג בהמה, שנאמר: ומכה נפש בהמה ישלמנה (ויקרא כ״ד, י״ח), וכאן דבר בעושה בה חבורה. **ומכה אדם יומת** - אפילו לא הרגו אלא עשה בו חבורה, שלא נאמר כאן נפש, ובמכה אביו דבר הכתוב. ובא להקישו למכה בהמה: מה מכה בהמה מחיים, אף מכה אביו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה. לפי שמצינו שהמקלל לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר במכה שפטור. ומה בהמה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אביו אינו חייב עד שיעשה בו חבורה.

(כב) מִשְׁפַּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כַּגֵּר כְּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

דִּינָא חַד יְהֵי לְכוֹן גִּיּוֹרָא כְּיַצִּיבָא יְהֵי אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן.

כי אני י״י אלהיכם - אלהי כולכם, כשם שאני מייחד שמי עליכם, כך אני מייחדו על הגרים.

(כג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אָבֶן וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה:

וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַפִּיקוּ יָת דְּאַרְגִּיז לְמִבַּרָא וּרְגַמוּ יָתֵיהּ בְּאַבְנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבַדוּ כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה.

ובני ישראל עשו - כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר, דחייה, רגימה, ותלייה.

(סיום) חסלת אמור.

תהלים - ע״ז-ע״ח

תניא - פרק מ״ח

והנה פרטיות הצמצומים איך ומה אין כאן מקום ביאורם. אך דרך כלל הן הם בחי׳ הסתר והעלם המשכת האור והחיות שלא יאיר ויומשך לתחתונים בבחי׳ גילוי להתלבש ולהשפיע בהן ולהחיותם להיות יש מאין. כי אם מעט מזער אור וחיות בכדי שיהיו בבחי׳ גבול ותכלית שהיא הארה מועטת מאד וממש כלא חשיבי לגבי בחי׳ הארה בלי גבול ותכלית ואין ביניהם ערך ויחס כלל כנודע פי׳ מלת ערך במספרים שאחד במספר יש לו ערך לגבי מספר אלף אלפים שהוא חלק אחד מני אלף אלפים אבל לגבי דבר שהוא בבחי׳ בלי גבול ומספר כלל אין כנגדו שום ערך במספרים שאפי׳ אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות אינן אפי׳ כערך מספר אחד לגבי אלף אלפי אלפים ורבוא רבבות אלא כלא ממש חשיבי. וככה ממש היא בחי׳ ההארה מועטת זו

המתלבשת בעולמות עליונים ותחתונים להשפיע בהם להחיותם לגבי ערך אור הגנוז ונעלם שהוא בבחי׳ א״ס ואינו מתלבש ומשפיע בעולמות בבחי׳ גילוי להחיותם אלא מקיף עליהם מלמעלה ונקרא סובב כל עלמין. ואין הפי׳ סובב ומקיף מלמעלה בבחי׳ מקום ח״ו כי לא שייך כלל בחי׳ מקום ברוחניות. אלא ר״ל סובב ומקיף מלמעלה לענין בחי׳ גילוי השפעה כי ההשפעה שהוא בבחי׳ גילוי בעולמו׳ נקראת בשם הלבשה שמתלבשת בעולמות כי הם מלבישים ומשיגים ההשפעה שמקבלים משא״כ ההשפעה שאינה בבחי׳ גילוי אלא בהסתר והעלם ואין העולמות משיגים אותה אינה נקראת מתלבשת אלא מקפת וסובבת הלכך מאחר שהעולמות הם בבחי׳ גבול ותכלית נמצא שאין השפעת אור א״ס מתלבש ומתגלה בהם בבחי׳ גילוי רק מעט מזער הארה מועטת מצומצמת מאד והיא רק כדי להחיותם בבחי׳ גבול ותכלית. אבל עיקר האור בלי צמצום כ״כ נק׳ מקיף וסובב מאחר שאין השפעתו מתגלית בתוכם מאחר שהם בבחי׳ גבול ותכלית.

לוח היום־יום

ט״ו אייר, ל׳ לעמר

בימי רבינו הזקן הי׳ שגור בפי החסידים הפתגם: דער שטיקעל ברויט וואס איך האב, איז ער דיינער ווי מיינער. והיו מקדימים מלת ״דיינער״ - דיינער ווי מיינער.

תרגום:

בימי רבינו הזקן היה שגור בפי החסידים הפתגם: פת הלחם שיש לי הוא שלך כשלי, והיו מקדימים תיבת ״שלך״ - ׳שלך כשלי׳.

נ״ך יומי – איוב פרק ז׳

(א) הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנ֣וֹשׁ (על) [עַלֵּי־]אָ֑רֶץ וּכְיִמֵ֥י שָׂכִ֝יר יָמָֽיו׃

הלא צבא וגו׳ - זה הדבר אשר אמרתי לכם הואילו פנו בי (איוב ו׳, כ״ח) כי איך אחריש מלזעוק על הוותי הלא ידעתם כי יש צבא וזמן לאנוש כמה יחיה. **וכימי שכיר** - שנשכר לשנה ויודע שיכלו ימי שכירתו כן זה יודע שיכלו שנים הקצובות לו, ואני אותו צבא הניתן לי.

(ב) כְּעֶ֣בֶד יִשְׁאַף־צֵ֭ל וּכְשָׂכִ֣יר יְקַוֶּ֣ה פָעֳלֽוֹ׃

כעבד ישאף צל - כעבד שהוא יגע כל היום וישאף ויתאוה מתי יהיה צל הערב וכשכיר אשר יקוה פעלו לערב לפי שהיה לו כל היום לעמל ויתאוה לביאת השמש.

(ג) כֵּ֤ן הֻנְחַ֣לְתִּי לִ֣י יַרְחֵי־שָׁ֑וְא וְלֵילוֹת֥ עָ֝מָ֗ל מִנּוּ־לִֽי׃

כן הנחלתי לי - משמים, ירחי שוא ויסורין אותו צבא הניתן לאנוש אלי ארץ. **ולילות עמל מנו לי** - (מן השמים).

(ד) אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי מָתַי אָקוּם וּמִדַּד־עָרֶב וְשָׂבַעְתִּי נְדֻדִים עֲדֵי־נָשֶׁף:

אם שכבתי - בלילה צפיתי ואמרתי וגו׳. **ומדד ערב** - מתי יאיר ויבא עת קימה ועת מידוד הנשף לשון ותדד שנתי (בראשית ל״א, מ׳), והמ״ם הוא עיקר נופל, כמו: מאמר, משמר. **ושבעתי נדודים** - ואשבע נדודים על מטתי ביום עד נשף לפי שלא הייתי יכול לישן מפני יסורים עד נשף של יום לפי שלבש בשרי רימה.

(ה) לָבֵשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה [וְגוּשׁ] (וגיש) עָפָר עוֹרִי רָגַע וַיִּמָּאֵס:

וגוש עפר - גושת עפר והיא העלתה חלודה שדרך גוש עפר ללחלח ולהעלות חלודה. **רגע** - נקמט, כמו: רוגע הים (ישעיהו נ״א, ט״ו). פ״א עורי רגע לשון נוח גל אחר גל כקמטים הללו.

(ו) יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֶג וַיִּכְלּוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה:

ימי קלו - ימי טובתי מיהרו ללכת. **מני ארג** - מני אריג׳ הנעשי׳ מהרה, וכן אמר חזקיה: קפדתי כאורג חיי (ישעיהו ל״ח, י״ב). **באפס תקוה** - איני מקוה עוד לטובה.

(ז) זְכֹר כִּי־רוּחַ חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טוֹב:

לא תשוב עיני - לאחר מיתה וכאן כפר איוב בתחיית המתים.

(ח) לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי:

לא תשורני - לא יראני עוד עין שתחפוץ לראותי אחר שאמות. **עיניך בי ואיננני** - להקב״ה מדבר למה הוצרכת לפצעני ולדכאני בייסורים בראייה א׳ שתשים עיניך עלי ואינני בעולם.

(ט) כָּלָה עָנָן וַיֵּלֶךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה: (י) לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ: (יא) גַּם־אֲנִי לֹא אֶחֱשָׂךְ פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי:

גם אני לא אחשך פי - הואיל ואינך חדל ממני גם אני לא אמנע דיבור מלצעוק על מדותיך.

(יב) הֲיָם־אָנִי אִם־תַּנִּין כִּי־תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר:

הים אני - ששמת עלי חול למשמר. **אם תנין** - דג גדול שחבשתו בנבכי ים כי תשים עלי משמר השטן הזה לשומרני שלא תצא נפשי.

(יג) כִּי־אָמַרְתִּי תְּנַחֲמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא בְשִׂיחִי מִשְׁכָּבִי:

ישא בשיחי משכבי - משכב הלילה יסבול בצרתי מעט ואוכל למנוע שיחי.

(יד) וְחִתַּתֵנִי בַּחֲלֹמוֹת וּמֵחֲזִינוֹת תְּבַעֲתֵנִי: (טו) וַתִּבְחַר מַחֲנָק נַפְשִׁי מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי:

מות מעצמותי - מות אני בוחר יותר מאיברים הללו שבי.

(טז) מָאַסְתִּי לֹא־לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי־הֶבֶל יָמָי:

מאסתי - בחיי, כי סוף סוף לא לעולם אחיה. **חדל ממני** - מלהרע לי כי הבל ומעט ימי.

(יז) מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי־תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ:

(יז-יח) **כי תגדלנו** - לשית אליו לבך לפקוד מעשיו בכל בקר ולבחון לכל רגע.

(יח) וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ:

[ביאור לפסוק זה כלול בביאור פסוק יז]

(יט) כַּמָּה לֹא־תִשְׁעֶה מִמֶּנִּי לֹא־תַרְפֵּנִי עַד־בִּלְעִי רֻקִּי:

כמה - עת ארוך אשר לא תשעה ממני כמו: ואל ישעו בדברי שקר (שמות ה׳:ט׳), וכן שעה מעלי וחדל (איוב י״ד, ו׳). **בלעי רקי** - כדי בליעת רוקי.

(כ) חָטָאתִי מָה אֶפְעַל־לָךְ נֹצֵר הָאָדָם לָמָּה שַׂמְתַּנִי לְמִפְגָּע לָךְ וָאֱהִיֶה עָלַי לְמַשָּׂא:

למפגע לך - כפוגע האדם בעת חמתו ומעורר עליו כל מעשה איבתו. **ואהיה עלי למשא** - זה אחד מן תיבות שכינה הכתוב והן תיקון סופרים.

(כא) וּמֶה־לֹא־תִשָּׂא פִּשְׁעִי וְתַעֲבִיר אֶת־עֲוֹנִי כִּי־עַתָּה לֶעָפָר אֶשְׁכָּב וְשִׁחַרְתַּנִי וְאֵינֶנִּי:

ומה לא תשא פשעי - ומה הדבר הזה שאינך נושא לפשעי. **ושחרתני** - תבקשני ולא תמצאני.

פרק משנה שבועי – שבת אמור

זבחים פרק י״א

(א) דַּם חַטָּאת שֶׁנִּתַּז עַל הַבֶּגֶד, הֲרֵי זֶה טָעוּן כִּבּוּס. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַכָּתוּב מְדַבֵּר אֶלָּא בַּנֶּאֱכָלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל (ויקרא ו׳:י״ט), אֶחָד הַנֶּאֱכָלֶת וְאֶחָד הַפְּנִימִית טְעוּנוֹת כִּבּוּס, שֶׁנֶּאֱמַר: תּוֹרַת הַחַטָּאת (ויקרא ו׳:י״ח), תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַחַטָּאוֹת.

דַּם חַטָּאת. טָעוּן כִּבּוּס. כְּדִכְתִיב: וַאֲשֶׁר יַזֶּה מִדָּמָהּ וְגוֹ' תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ (ויקרא ו׳, כ׳). **שֶׁנֶּאֱמַר בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ תֵּאָכֵל**. וּבְהַהוּא עִנְיָנָא כְּתִיב. **וְאֶחָד הַפְּנִימִית**. שֶׁדָּמָן טָעוּן הַזָּיָה בִּפְנִים שֶׁאֵינָן נֶאֱכָלוֹת. **שֶׁנֶּאֱמַר תּוֹרַת הַחַטָּאת**. בְּרִישָׁא דְהַהוּא עִנְיָנָא כְּתִיב. **תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַחַטָּאוֹת**. וְדַוְקָא חַטַּאת בְּהֶמָה. אֲבָל דַּם חַטַּאת הָעוֹף אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס, דִּבְהַהוּא עִנְיָנָא תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת כְּתִיב, פְּרָט לְחַטַּאת הָעוֹף שֶׁאֵינָהּ נִשְׁחֶטֶת.

(ב) חַטָּאת פְּסוּלָה אֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּבּוּס, בֵּין שֶׁהָיָה לָהּ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר, בֵּין שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר. אֵיזוֹ הִיא שֶׁהָיָה לָהּ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר. שֶׁלָּנָה, שֶׁנִּטְמְאָה, וְשֶׁיָּצְאָה. וְאֵיזוֹ הִיא שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר. שֶׁנִּשְׁחֲטָה חוּץ לִזְמַנָּהּ וְחוּץ לִמְקוֹמָהּ, וְשֶׁקִּבְּלוּ פְסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דָּמָהּ.

אֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּבּוּס. דִּכְתִיב אֲשֶׁר יַזֶּה מִדָּמָהּ, מִדָּם כְּשֵׁרָה וְלֹא מִדָּם פְּסוּלָה. **שְׁעַת הַכֹּשֶׁר**. לְזָרִיקָה. **שֶׁלָּנָה**. שֶׁלַּן דָּמָהּ. **וְשֶׁקִּבְּלוּ פְסוּלִין**. גְּרִסִינַן. וְלֹא גָּרְסִינַן וְשֶׁזָּרְקוּ, דְּהָא אֲפִלּוּ חַטָּאת כְּשֵׁרָה שֶׁנִּתַּז דָּמָהּ עַל גַּבֵּי הַבֶּגֶד לְאַחַר זְרִיקַת הַדָּם אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס, כִּדְאָמְרִינַן אֲשֶׁר יַזֶּה, פְּרָט לְזֶה שֶׁכְּבָר הֻזָּה.

(ג) נִתַּז מִן הַצָּוָאר עַל הַבֶּגֶד, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. מִן הַקֶּרֶן וּמִן הַיְסוֹד, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. נִשְׁפַּךְ עַל הָרִצְפָּה וַאֲסָפוֹ, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. אֵין טָעוּן כִּבּוּס אֶלָּא הַדָּם שֶׁנִּתְקַבֵּל בִּכְלִי וְרָאוּי לְהַזָּיָה. נִתַּז עַל הָעוֹר עַד שֶׁלֹּא הֻפְשַׁט, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. מִשֶּׁהֻפְשַׁט, טָעוּן כִּבּוּס, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַף מִשֶּׁהֻפְשַׁט אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס אֶלָּא מְקוֹם הַדָּם, וְדָבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה, וְרָאוּי לְכִבּוּס.

נִתַּז מִן הַצָּוָאר. שֶׁל בְּהֵמָה עַל הַבֶּגֶד, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. דִּכְתִיב אֲשֶׁר יַזֶּה, לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בָּרָאוּי לְהַזָּאָה. **מִן הַקֶּרֶן**. שֶׁל מִזְבֵּחַ. **וּמִן הַיְסוֹד**. מִן הַשִּׁירַיִם הָרְאוּיִים לִשָּׁפֵךְ עַל הַיְסוֹד, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁפְּכוּ עֲדַיִן. דְּמֵאַחַר שֶׁנִּתַּן מַתַּן דָּמָהּ אֵין שִׁירַיִם טְעוּנִים כִּבּוּס, דִּכְתִיב אֲשֶׁר יַזֶּה, פְּרָט לָזֶה שֶׁכְּבָר הֻזָּה מִדָּמָהּ. **אֶלָּא הַדָּם שֶׁנִּתְקַבֵּל בִּכְלִי**. מַה טַּעַם קָאָמַר, מַה טַּעַם נִשְׁפַּךְ עַל הָרִצְפָּה וַאֲסָפוֹ אֵין טָעוּן כִּבּוּס, לְפִי שֶׁאֵין טָעוּן כִּבּוּס אֶלָּא הַדָּם שֶׁנִּתְקַבֵּל בִּכְלִי. **וְרָאוּי לְהַזָּיָה**. לְמַעוֹטֵי קִבֵּל פָּחוֹת מִכְּדֵי הַזָּאָה בִּכְלִי זֶה וּפָחוֹת מִכְּדֵי הַזָּאָה בִּכְלִי זֶה וְאַחַר כָּךְ עֵרְבָן, דְּלֹא קַדְּשֵׁי וְאֵין טְעוּנִין כִּבּוּס. **עַד שֶׁלֹּא הֻפְשַׁט אֵין טָעוּן כִּבּוּס**. דִּכְתִיב עַל הַבֶּגֶד, מַה בֶּגֶד הָרָאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה, דְּאֵין לְךָ בֶּגֶד קָטָן שֶׁשִּׁמּוֹ בֶּגֶד שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה אִם חָשַׁב עָלָיו לִכְלִי כְּמוֹת שֶׁהוּא, אַף כָּל הָרָאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה, וְעַד שֶׁלֹּא הֻפְשַׁט אֵינוֹ רָאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה, וּמִשֶּׁהֻפְשַׁט הֲוֵי רָאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה אִם חָשַׁב עָלָיו לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ מִכְסֶה לְמֶרְכָּבָה אוֹ לְכַסּוֹת בּוֹ אֶת הַמִּטָּה וְאֵינוֹ צָרִיךְ קְצוּעַ. **אַף מִשֶּׁהֻפְשַׁט**. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְקַן לִהְיוֹת כְּלִי. **אֵין טָעוּן כִּבּוּס**. דִּבָּעִינַן דָּבָר הַמְקַבֵּל טֻמְאָה שֶׁאֵין מְחֻסָּר אֲפִלּוּ מַחֲשָׁבָה. **אֶלָּא מְקוֹם הַדָּם**. וְלֹא כָּל הַבֶּגֶד. **וְרָאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה**. וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּחֻסָּר מַחֲשָׁבָה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא מְחֻסָּר מְלָאכָה. וּסְתָמָא כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְכֵן הֲלָכָה. **וְרָאוּי לְכִבּוּס**.

לְמַעוֹטֵי כְּלִי עֵץ. דְּאַף עַל גַּב דִּמְקַבֵּל טֻמְאָה הוּא אֵינוֹ רָאוּי לְכִבּוּס, דְּבַר גְּרִידָה הוּא וְלֹא בַּר כִּבּוּס.

(ד) אֶחָד הַבֶּגֶד וְאֶחָד הַשַּׂק וְאֶחָד הָעוֹר, טְעוּנִין כִּבּוּס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וּשְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס, בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה בִּכְלִי נְחשֶׁת, בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. זֶה חֹמֶר בַּחַטָּאת מִקָּדְשֵׁי קָדָשִׁים.

בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. בָּעֲזָרָה. **וּשְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ**. דִּבָּתַר דִּכְתִיב תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ, כְּתִיב וּכְלִי חֶרֶס אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל בּוֹ יִשָּׁבֵר, אִיתְקַשׁ שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס לִכְבּוּס, מַה כִּבּוּס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ אַף שְׁבִירַת כְּלִי חֶרֶס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. **זֶה חֹמֶר**. אַכִּבּוּס קָאֵי.

(ה) בֶּגֶד שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, נִכְנָס וּמְכַבְּסוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. נִטְמָא חוּץ לַקְּלָעִים, קוֹרְעוֹ, וְנִכְנָס וּמְכַבְּסוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. כְּלִי חֶרֶס שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, נִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. נִטְמָא חוּץ לַקְּלָעִים, נוֹקְבוֹ, וְנִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.

בֶּגֶד. שֶׁנִּתַּז עָלָיו דַּם חַטָּאת וְיָצָא חוּץ לַקְּלָעִים. **נִטְמָא חוּץ לַקְּלָעִים**. לְאַחַר שֶׁיָּצָא. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס טֻמְאָה לָעֲזָרָה. **קוֹרְעוֹ**. בְּרֶבּוֹ. **וְטָהוֹר מִטֻּמְאָה**. וְנִכְנָס וּמְכַבְּסוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וְאַף עַל גַּב דְּבֶגֶד שֶׁנִּטְמָא וּקְרָעוֹ בְּרֶבּוֹ עֲדַיִן הוּא בְּטֻמְאָתוֹ מִדְּרַבָּנָן עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בְּחִבּוּרוֹ כְּדֵי רֹחַב סוּדָר, הָכָא שָׁרֵי לְהַכְנִיסוֹ לָעֲזָרָה כְּדֵי לְקַיֵּים בּוֹ מִצְוַת כִּבּוּס, כֵּיוָן דִּמִּדְאוֹרַיְתָא כְּשֶׁנִּקְרַע רֻבּוֹ טָהוֹר. **נוֹקְבוֹ**. לְטַהֲרוֹ מִטֻּמְאָתוֹ וְדַוְקָא נָקֵב כְּשִׁעוּר שֹׁרֶשׁ קָטָן, דְּבָזֶה טָהַר מִטֻּמְאָתוֹ וַעֲדַיִן כְּלִי הוּא וּמְקַיֵּים בּוֹ מִצְוַת שְׁבִירָה בַּמִּקְדָּשׁ, אֲבָל אִם נִקַּב נָקֵב גָּדוֹל, דְּיָצָא מִתּוֹרַת כְּלִי, שׁוּב אֵינוֹ נִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ, דְּרַחֲמָנָא אָמַר וּכְלִי חֶרֶס אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל בּוֹ יִשָּׁבֵר, בְּשִׁעַת שְׁבִירָה יִהְיֶה כְּלִי, וְהַאי בְּשִׁעַת שְׁבִירָה לֹא הָוֵי כְּלִי.

(ו) כְּלִי נְחשֶׁת שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, נִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. נִטְמָא חוּץ לַקְּלָעִים, פּוֹחֲתוֹ, וְנִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.

פּוֹחֲתוֹ. דִּכְלִי מַתָּכוֹת אֵינוֹ טָהוֹר מִטֻּמְאָתוֹ בְּנֶקֶב כָּל שֶׁהוּא אֶלָּא בְּנֶקֶב גָּדוֹל. וּמֵיהוּ אַחַר שֶׁפְּחָתוֹ, מַקִּישׁ עָלָיו בְּקֶרֶנָס וּמְחַבְּרוֹ כְּדֵי שֶׁיַּחֲזֹר שֵׁם כְּלִי עָלָיו. דִּבְשִׁעַת מְרִיקָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה כְּלִי.

(ז) אֶחָד שֶׁבִּשֵּׁל בּוֹ וְאֶחָד שֶׁעֵרָה לְתוֹכוֹ רוֹתֵחַ, אֶחָד קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֶחָד קָדָשִׁים קַלִּים, טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, קָדָשִׁים קַלִּים אֵינָן טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, אִם בִּשֵּׁל בּוֹ מִתְּחִלַּת הָרֶגֶל, יְבַשֵּׁל בּוֹ אֶת כָּל הָרֶגֶל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, עַד זְמַן אֲכִילָה. מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, מְרִיקָה כִּמְרִיקַת הַכּוֹס, וּשְׁטִיפָה כִּשְׁטִיפַת הַכּוֹס. מְרִיקָה בְּחַמִּין וּשְׁטִיפָה בְּצוֹנֵן. וְהַשַּׁפּוּד וְהָאַסְכְּלָה מַגְעִילָן בְּחַמִּין.

וְאֶחָד שֶׁעֵרָה לְתוֹכוֹ רוֹתֵחַ. מִדִּכְתִיב: וּכְלִי חֶרֶס אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל בּוֹ יִשָּׁבֵר (ויקרא ז), דְּסָמַךְ יִשָּׁבֵר אֵצֶל בּוֹ, וְלֹא כְתִיב וְאִם בִּכְלִי חֶרֶשׂ תְּבֻשַּׁל יִשָּׁבֵר, לְמִדְרַשׁ, אִם נִבְלַע בּוֹ מִכָּל מָקוֹם יִשָּׁבֵר. **קָדָשִׁים קַלִּים אֵינָן טְעוּנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה**. מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּבָעוּ הַגְעָלָה בְּרוֹתְחִין, שֶׁהֲרֵי הַטַּעַם הַבָּלוּעַ נַעֲשֶׂה נוֹתָר וּפוֹלְטוֹ לְאַחַר זְמַן בְּהֶתֵּר אִם לֹא יַגְעִילֶנּוּ. וּמִתּוֹרַת מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה הוּא דִּמְמַעֵט רַבִּי שִׁמְעוֹן לְקָדָשִׁים קַלִּים, דִּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה דְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּמַיִם וְלֹא בְּיַיִן וְלֹא בְּמָזוּג, וְאִם בִּשֵּׁל בְּמִקְצָת כְּלִי טָעוּן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה כָּל הַכְּלִי, וּצְרִיכִים מְרִיקָה בְּחַמִּין וּשְׁטִיפָה בְּצוֹנֵן. וְאִלּוּ קָדָשִׁים קַלִּים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַגְעִילָן אֲפִלּוּ בְּיַיִן וַאֲפִלּוּ בְּמָזוּג רוֹתְחִים, דְּלֹא קָפְדִינַן אֶלָּא לְהַגְעִיל אִסּוּר הַנִּבְלָע, וְאֵין צָרִיךְ לְהַגְעִיל אֶלָּא מְקוֹם הַבִּשּׁוּל בִּלְבָד, וְאַחַר הַהַגְעָלָה אֵין צָרִיךְ שְׁטִיפָה בְּצוֹנֵן, דְּכָל

הָנָךְ גְּזֵרַת הַכָּתוּב נִינְהוּ בְּחַטָּאת וּבְקָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְלֹא בְּקָדָשִׁים קַלִּים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּדַוְקָא תְּרוּמָה מְמַעֲטִינַן מִכָּל הָנֵי דַּאֲמַרַן, דִּכְתִיב יֹאכַל אוֹתָהּ, וְתַנְיָא, אוֹתָהּ פְּרָט לִתְרוּמָה שֶׁאֵין לָהּ תּוֹרַת מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה כְּקָדָשִׁים. אֲבָל קָדָשִׁים קַלִּים שָׁוִין הֵן לְקָדְשֵׁי קָדָשִׁים לְכָל תּוֹרַת מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. וּבְפֵרוּשׁ מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה נֶחְלְקוּ תַּנָּאִים בַּבְּרַיְתָא, יֵשׁ שֶׁאוֹמֵר מְרִיקָה הַגְעָלָה בְּחַמִּין וּשְׁטִיפָה בְּצוֹנֵן. וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה שְׁתֵּיהֶן בְּצוֹנֵן לְבָתַר הַגְעָלָה, כִּדְתָנַן לְקַמָּן בְּסָמוּךְ, אֶלָּא שֶׁמְּרִיקָה כִּמְרִיקַת הַכּוֹס וּשְׁטִיפָה כִּשְׁטִיפַת הַכּוֹס, שֶׁזֶּה מְבַחוּץ וְזֶה מִבִּפְנִים, כְּלוֹמַר שְׁטִיפָה מְבַחוּץ וּמְרִיקָה מִבִּפְנִים. וַהֲלָכָה כִּדְבְרֵי הָאוֹמֵר מְרִיקָה בְּחַמִּין וּשְׁטִיפָה בְּצוֹנֵן. **יְבַשֵּׁל בּוֹ אֶת כָּל הָרֶגֶל**. בְּלֹא מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וּלְבַסּוֹף יִמְרֹק וְיִשְׁטֹף. לְפִי שֶׁכָּל יוֹם נַעֲשָׂה גְעוּל לַחֲבֵרוֹ, דִּמְתוֹךְ שֶׁשִּׁלְמִים מְרֻבִּים בָּרֶגֶל אֵין בָּלוּעַ שֶׁלָּהֶן נַעֲשֶׂה נוֹתָר, שֶׁהֲרֵי זְמַן שִׁלְמֵי לִשְׁנֵי יָמִים, וְכִי מְבַשֵּׁל בֵּיהּ שִׁלְמֵי הָאִידְנָא וַהֲדַר מְבַשֵּׁל בֵּיהּ שִׁלְמֵי לְמָחָר מִשִּׁלְמֵי שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בְּיוֹם הַמָּחֳרָת, פּוֹלֵט מַה שֶּׁבָּלַע אֶתְמוֹל וּבוֹלֵעַ מִן הָאַחֲרוֹנוֹת, נִמְצָא שֶׁאֵינוֹ בָּא לִידֵי נוֹתָר. **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עַד זְמַן אֲכִילָה**. שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין סוֹף הַבִּשּׁוּל לִתְחִלַּת מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה אֶלָּא זְמַן אֲכִילָה בִּלְבַד וְלֹא יוֹתֵר מִזֶּה. דִּכְתִיב וּמֹרַק וְשֻׁטַּף, וּכְתִיב כָּל זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אוֹתָהּ, וְלָמָּה סְמָכָן הַכָּתוּב, לוֹמַר לְךָ שֶׁמַּמְתִּין זְמַן אֲכִילָה בִּלְבַד וַהֲדַר עֲבִיד לֵיהּ מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה בּוֹ בַּיּוֹם מִיָּד. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. **הָאַסְכְּלָא**. גראדיל״א בְּלַעַ״ז. וְהִיא עֲשׂוּיָה כְּעֵין שְׂבָכָה וְצוֹלִין עָלֶיהָ צְלִי. **מַגְעִילָן**. בְּחַמִּין.

(ח) בְּשֵׁל בּוֹ קָדָשִׁים וְחֻלִּין, אוֹ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְקָדָשִׁים קַלִּים, אִם יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם, הֲרֵי הַקַּלִּים נֶאֱכָלִין כַּחֲמוּרִין, וְאֵינָן טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וְאֵינָם פּוֹסְלִין בְּמַגָּע. רָקִיק שֶׁנָּגַע בְּרָקִיק, וַחֲתִיכָה בַּחֲתִיכָה, לֹא כָל הָרָקִיק וְלֹא כָל הַחֲתִיכוֹת אֲסוּרִין. אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מְקוֹם שֶׁבָּלָע.

הֲרֵי הַקַּלִּים נֶאֱכָלִין כַּחֲמוּרִים וְאֵינָן טְעוּנִין מְרִיקָה. מַתְנִיתִין חִסּוֹרֵי מִחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי, אִם יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם הֲרֵי קַלִּים נֶאֱכָלִים כַּחֲמוּרִים לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְיוֹם וְלַיְלָה וּטְעוּנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה וּפוֹסְלִים בְּמַגָּע. אֵין בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם אֵין הַקַּלִּים נֶאֱכָלִים כַּחֲמוּרִים וְאֵין בָּהֶן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה וְאֵין פּוֹסְלִים בְּמַגָּע. וּמַתְנִיתִין רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא דְּאָמַר קָדָשִׁים קַלִּים אֵין טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, הִלְכָךְ כְּשֶׁלֹּא נָתְנוּ טַעַם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּקָדָשִׁים קַלִּים אֵין טְעוּנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. **רָקִיק**. פָּסוּל, שֶׁנָּגַע בְּרָקִיק כָּשֵׁר, וּבָלַע הַכָּשֵׁר מִן הַפָּסוּל.

השיעור השבועי - פרשת אמר

גדולים על הקטנים

'נקודה חסידית' לפרשת אמר[א] (מעין גנים - סדרה ב')

"להזהיר גדולים על הקטנים"

פרשתנו פותחת "ויאמר הוי' אל משה אמֹר אל הכהנים... ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו". מכפילות "אמֹר" "ואמרת", המיותרת לכאורה, דרשו חז"ל אמירה נוספת - "להזהיר גדולים על הקטנים"[ב]. אחריות הגדול על חינוך הקטן היא יסוד האמירה לכהן: עיקר תפקיד הכהן (וכל צדיק ב"ממלכת כהנים"[ג]) הוא להיות גדול הממונה על הצמיחה הרוחנית של כל העם. כמובן, אחריות לחינוך קטני העם דורשת הרבה הכוונה, ורבו הדרשות בחסידות על "להזהיר גדולים על הקטנים" (תוך עיון בציווי "לנפש לא יטמא בעמיו", הרומז לאיכות קשר הכהן ל"עמיו").

לפני פירוט הפירושים הרבים נשרטט שלשה קוים בהם טמון מפתח לכל סודות העבודה. כדרך החסידות, הפירושים נוגעים לכל אדם, ולא רק לגדולים וצדיקים - כל אחד ממונה על חינוך קטנים ממנו, ויתר על כן, בכל נפש יש תחומי-מצבי גדלות ותחומי-מצבי קטנות, והאדם צריך "להזהיר גדולים על הקטנים" גם בתוך נפשו. שלש דרכי הפירוש מכוונות כנגד שלשת שלבי עבודת ה' שלִמד מורנו הבעש"ט - הכנעה, הבדלה, המתקה[ד]:

ראשית מוזהר כל 'גדול' שיהיה גם 'קטן' - שיכנע, יחוש בקטנותו, ויתנהג בהתאם - "להזהיר גדולים על ה[צורך שיהיו]קטנים"; לאידך, מוזהר ה'גדול' שלא יפול ח"ו מגדלות לקטנות - עליו להתבדל מן הקטנים - "להזהיר גדולים על ה[סכנה שיהפכו ל]קטנים"; רק החש מחד הכנעה, המאפשרת לו להזדהות עם הקטנים (ולא להסתגר בגדלותו), ולאידך יודע להתבדל מנפילה לקטנות, מגיע להמתקה ואיזון בין חויות הקטנות והגדלות שבתוכו - לחוש שאחריות הגדול היא להשרות מגדולתו על הקטנים ממנו - "להזהיר גדולים על הקטנים" כפשוטו.

עבודה בכל כחות הנפש

[א] משיעור אור ל-ג' אייר ה'תש"ס. נרשם ע"י איתיאל גלעדי.

[ב] יבמות קיד, א (רש"י ריש פרשתנו).

[ג] שמות יט, ו.

[ד] כש"ט (קה"ת) כח.

שלשת פרושי היסוד נפרסים בחסידות לפרושים רבים, המכוונים כנגד עשר הספירות. כדי שיוכל האדם לפעול על הקטנים צריכה עבודת ״להזהיר גדולים על הקטנים״ צריכה לחדור לכל כחות נפשו:

כתר: הכתר הוא הרגשת הדבקות העצמית של הנפש ב׳טעם החיים׳, ועל יהודי לחוש ביסוד נפשו דבקות כזו בשני דברים אליהם עליו להתמסר לחלוטין, למעלה מטעם ודעת. הדבקות הגדולה והראשונית היא בה׳ (״כי גדול הוי׳״[ה]), אך יהודי מוזהר לחוש עוד דבקות ׳קטנה׳, בעם ישראל ה׳קטן׳ (עליו נאמר ״כי אתם המעט מכל העמים״[ו]). תחושות יסוד אלו, שלמעלה מהבנה ופירוט, מנחות את כל עבודת היהודי.

חכמה: ״אוריתא מחכמה נפקת״[ז] - בחכמת היהודי הוא עוסק בחכמת ה׳. גם על ׳גדול׳ העוסק בנסתר (״דבר גדול, זה מעשה מרכבה״[ח]) לשקוד כ׳קטן׳ על לימוד הנגלה (״דבר קטן, זה הויות דאביי ורבא״). ועוד, גם את המדע, האנושי והקטן, יש לכלול בחכמת התורה הגדולה.

בינה: הבינה כוללת חוית השגה (תפיסה בדרגה מסוימת) וגם דחף מתמיד לעלות, מתוך הכרה בקטנות האישית. אלו הן עבודת הצדיק, שהשיג ״גדלות״ בעבודתו, ועבודת בעל תשובה, הנדחף להתעלות מתוך תחושת קטנות וכניעה. גם הצדיק ה״גדול״, בעל ההשגות, מוזהר להכנע ולחוש קטנות שתדרבן אותו לשוב ולהתעלות הלאה.

פירושי המוחין הם בקו ההכנעה, הדורש מהגדול לחוש קטנות בעבודתו, כי ענינם עבודת האדם בינו לבין עצמו (״אור המאיר לעצמו״). לעומתם, ענין מדות הלב הוא השפעה (״אור המאיר לזולתו״), ולכן פירושיהן מתייחסים להשפעה מהגדול לקטן: במדות הרגש העליונות (חסד-גבורה-תפארת) מודגשות חויות המשפיע, המחויבות לעם ודרך ההשפעה, ובמדות התחתונות (נצח-הוד-יסוד) מודגשת הדרכתו כיצד להשמר בפועל מסכנות המציאות:

חסד: החסד-הגדולה[ט] היינו האהבה המניעה כל התיחסות לזולת - גדול באמת הוא ״כהן איש חסד״ החש מחויבות ואהבה לקטנים ממנו. הגדול מוזהר לחנך את הקטנים באהבה וענוה, ולא בקפדנות מתנשאת.

גבורה: המלמד הגדול מוזהר שעליו להקטין ולצמצם (בתכונת הגבורה) את השגותיו כדי שהקטנים יוכלו לתפוס אותן בבירור.

[ה] שמות יח, יא ועוד.

[ו] דברים ז, ז.

[ז] זהר ח״ב קכא, א.

[ח] סוכה כח, א.

[ט] כמו בפסוק ״לך הוי׳ הגדלה וגו׳״ (דהי״א כט, יא).

תפארת: תפארת היא חוית הכלל בנפש, הרגשת האחדות של "תפארת ישראל"[א]. המוכיח מוזהר להזהיר גדולים וקטנים כאחד, ולא לתלות את החטא בקטנים. וכן, למרות גדולתו, על המוכיח להזדהות עם הכלל ולחוש שהפגם קיים גם בו - הזדהותו עם העם, בתחושת רחמים (פנימיות התפארת), מונעת את התקוממות העם נגד דבריו.

נצח: באופן טבעי "צדיק נתפס בעוון הדור"[יא] - הצדיק-הגדול נופל ממדרגתו כשהדור לא מתוקן מתוך הזדהות עם הצבור (ומתוך תרעומת על הצער שגורמת הנהגת ה' לעם). לכן מוזהר הצדיק לנצח כל נפילה לקטנות - לקיים "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש"[יב] ולהקפיד על גדלות נצחית (בהרגשה ש"נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם"[יג]) - ולא לאכזב את העם, המצפה ממנו להיות שונה.

הוד: ההוד, בהיפוך ואיזון לנצח, מורה לצדיק שלעתים 'יקטין ראש'. לפעמים דומה לגדול שהוא מסוגל 'להגדיל ראש' ולעסוק בטומאות ובבעיות קשות, כדי לגמול "חסד של אמת" עם העם, והתורה מורה לו "לנפש לא יטמא בעמיו" - 'הקטן ראש' והתרחק מהבעיה. הצדיק הופך ל'ראש קטן', מתוך הודאה בחכמת התורה וכניעה להוראותיה.

יסוד: על ה"צדיק יסוד עולם"[יד] נאמר "שבע יפול צדיק וקם"[טו] - זו הברית המחייבת קשר לה' לא רק במצבי גדלות ועליה אלא גם בתקופות קטנות ונפילה (בהן פועל האדם מתוקף כריתת הברית, המחייבת גם כשאין רצון פנימי). על זמני הגדלות להשרות את השראתן על תקופות הקטנות (וזו היא שמירת ברית).

מלכות: מלך ("גדול") אמיתי מודע לחשיבות כל פרט קטן בהנהגת המציאות, ועם כל גדולתו נזהר בפרטי פרטים, בקלה כבחמורה. חוית המלך הפנימית היא שפלות וצורך בתפלה לה' על כל פרט - הגדול (שביסוד חש מועד לנפילה) יודע שכבר נפל לקטנות, ורק התפלה תקים אותו ממנה.

[א] איכה ב, א.
[יא] כלה רבתי פ"ו (וראה שבת לג, ב).
[יב] אבות פ"ב מ"ה.
[יג] ש"א טו, כט.
[יד] משלי י, כה.
[טו] שם כד, טז.

כתר

דבקות
בקב״ה ובכל
יהודי

חכמה	**בינה**
נסתר	**הרגשת**
ונגלה/תורה	**קטנות**
ומדע	**מדרבנת גם בגדלות**
חסד	**גבורה**
אהבה	**צמצום עבור**
לקטנים	**הקטנים**

תפארת
יחס שוה
לגדולים
וקטנים
והזדהות עם
הקטנים

נצח	**הוד**
שמירה על	**׳הקטנת**
גדלות נצחית	**׳ראש׳**

יסוד
נאמנות גם
בקטנות

מלכות
זהירות המלך
בקלה
כבחמורה

עבודת ספירת העֹמר

עבודת ״להזהיר גדולים על הקטנים״ שייכת במיוחד לתקופת קריאת פרשת אמֹר - ימי ספירת העֹמר (שמצוותה מופיעה בפרשתנו). ימי הספירה נועדו לחינוך עצמי ותיקון מדות, יציאת המדות מקטנות ילדותית (ואף בהמית) לגדלות מבוגרת. כדי לבגר ולהגדיל את מדות הלב יש להמשיך בהן מוחין -

לנווט אותן לפי השכל ו'להחכים' אותן לראות תמונה רחבה. המשכת המוחין למדות הקטנות והמצומצמות מחייבת להמשיך להן גם מוחין דקטנות, הנוחתים להתעסק עם הקטנות והצמצום שבמדות - שכל המדבר ב'שפת המדות' ומנווט אותן - וגם מוחין דגדלות, שכל המרחיב את המדות (ולא רק מנווט אותן) עד שתכללנה בו. יש כאן גם הזהרת-הארת הגדולים (המח) על הקטנים (המדות), וגם כלילת מוחין דגדלות ומוחין דקטנות יחד.

והנה, בפרשה מופיע נ פעמים השרש קדש (תופעה מיוחדת וחד-פעמית), רמז ל"תספרו חמשים יום"[טז] בהם מתעלה האדם ומוסיף קדושה. אמנם, בפועל סופרים רק מט ימים, מהו היום החמשים? בדרך כלל מפורש ששבועות הוא יום ה-נ, לו זוכים אחר התקדמותנו מט ימים בכחנו (כאשר שבועות הוא חלק מהקף ההתקדמות של "תספרו חמשים יום", ו"עד ממחרת השבת השביעית" מתפרש כ"עד ועד בכלל"). אך ניתן גם לפרש כי "תספרו חמשים יום" כולל את ליל הסדר, בו מספרים ביציאת מצרים ("והגדת לבנך"[יז]) ומקבלים כח לעבודת "להזהיר גדולים על הקטנים" בספירה (ואזי שבועות הוא אור נוסף הנמשך אחרי הקף "חמשים יום", ו"עד ממחרת השבת" מתפרש כ"עד ולא עד בכלל").

והנה, לפי הפירוש האחרון, שיא הקדש - "ונקדשתי בתוך בני ישראל"[יח] - מכוון כנגד לג בעֹמר.

כאן מתגלה עומק חיבור הקטנות והגדלות: לפי האר"י עיקר המשכת המוחין דקטנות הוא בימי ההוד בכל שבוע, וב-לג בעמר, הוד שבהוד, נמשכים המוחין בתכלית הקטנות - אך דווקא זהו היום הגדול והמיוחד בספירה.

הדבר מובן לפי הרמז: "ונקדשתי" הינו מסירות הנפש היהודית, הכח הגדול והנשגב ביותר שקיים בנפש, אך דווקא הוא - בניגוד לכחות שכליים או רגשיים - מתגלה אצל כל יהודי, מקטני הקטנים ועד גדולי הגדולים, ומכחו מזהירים הגדולים עם הקטנים יחדו.

[טז] ויקרא כג, טז.

[יז] שמות יג, ח.

[יח] ויקרא כב, לב.

לוח הילולא דצדיקיא לשבוע פרשת אמ״ר

יום ראשון, ט׳ איר

הָרַב נִיסָן נֶמְנוֹב, מַשְׁפִּיעַ חֶסְידֵי בִּישִׁיבַת תּוֹמְכֵי תְּמִימִים בְּבְּרִינוּאָה (תשמ״ד)

יום שני, י׳ איר

עֵלִי הַכֹּהֵן וּשְׁנֵי בָּנָיו.

הָרִי״ף (ד׳תתס״ג)

רַבִּי יוֹסֵף תְּאוֹמִים, מְחַבֵּר ״פְּרִי מְגָדִים״ עַל הַ״שֻׁלְחָן עָרוּךְ״ (תקנ״ב)

רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק יְהוּדָה יְחִיאֵל מִיכְל סַפְּרִין, הָאַדְמוֹ״ר מִקּוֹמָרְנָא (תרל״ד)

רַבִּי דָּוִד טְבֶרְסְקִי מְטוֹלָנָה, אֲבִי חֲסִידוּת טוֹלְנָה (תרמ״ב)

יום שלישי, י״א איר

רַבִּי נַפְתָּלִי צְבִי מֵרוּפְשִׁיץ (תקפ״ז)

רַבִּי יְהוּדָה צְבִי בְּרֶנְדְּוִין, מְיַסֵּד חֲסִידוּת סְטְרֶטִין (תר״ד)

יום רביעי, י״ב איר

רַבִּי מַסְעוּד אַבּוּחֲצִירָא, מֵרַבָּנֵי מָרוֹקוֹ, אָבִיו שֶׁל הַבָּאבָא סָאלִי (תרס״ח)

יום חמישי, י״ג איר

ר׳ יִשְׂרָאֵל אַרְיֵה לֵיב בֶּן הרה״ק לֵוִי יִצְחָק שְׁנֵיאוֹרְסָהָאן, אַח הָרַבִּי (תשי״ב)

יום שישי, י״ד איר

רַבִּי זְכַרְיָה מֵנְדֶל בֶּן אַרְיֵה לֵיב, בַּעַל הַ״בָּאֵר הֵיטֵב״ (תס״ו)

הַתַּנָּא רַבִּי מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס.

רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מיכל מקומרנא - י' אייר

עֵט סופר מאיר

רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מיכל ספרין מקאמרנא נולד בכ"ה בשבט תקס"ו. לאחר שהתייתם מאביו בגיל 12 גדל אצל דודו רבי צבי הירש מזידיטשוב, ולאחר חתונתו עבר לגור בפינטשוב ליד חמיו, שם החל לנהוג באדמו"רות ובמקביל שימש כדיין בזידיטשוב, עד שהעבירוהו מהרבנות. רבי יצחק אייזיק סבל בזיונות, סבל ואף רעב ללחם, ומאוחר יותר אמר שלמדרגותיו זכה בשכר הרדיפות שסבל באהבה ובשמחה. לימים עבר לגור בעירו של אביו, קאמרנא, בה חי עד סוף ימיו. רבי יצחק אייזיק נחשב לאדמו"ר המרכזי בחסידות קאמרנא, והיה אדמו"ר לאלפי חסידים ומחבר פורה בשלל מקצועות תורניים, בעיקר בקבלה בה היה בקי וחדשן עצום. עסק רבות בכתבי הבעל שם טוב, ובסיפורים ממנו ומתלמידיו. רבי יצחק אייזיק נפטר בן 68 שנה, בי' באייר תרל"ד.

***

בתולדות חייו של הרבי מקאמרנא שמור מקום הכבוד לספריו הרבים, שסיפורים רבים נכרכו בהם (תרתי משמע...):

פעם התאכסן רבי יצחק אייזיק במקום אחד, ונתנו לו לישון בחדר הספרים. בליל שבת ראה ספר מאיר מבין הספרים ובתחילה חשב שמדובר בדמיון, אך כשראה שהספר באמת מאיר הלך לבדוק באיזה ספר מדובר, וראה שזהו ספרו "נתיב מצותיך". למחרת בדרך למקווה החליק ושבר עצם ברגל, ואמר שהגיע לו זאת על שהיה לו קצת גבהות מזה שספרו האיר. מסופר שבפעם אחרת לא הצליח להירדם, משום שמהארון האיר ספרו "נוצר חסד".

***

בהקדמת פירושו לזהר 'זהר חי', מתאר בנו באריכות את תולדות הכתיבה: הצדיק התחיל בכתיבה לאחר פסח תרי"ז, ואחרי ארבעה דפים על שתי השורות הראשונות בזוהר ראה שזהו "מעין שאין לו סוף" והחליט להפסיק. (אז באו לבקש על חיי יהודי חולה, וכשאמר הצדיק שנותן לו במתנה חידושי הזהר שלו, החלים).

עשר שנים אחר כך הגיע לבקרו יהודי בן תשעים שנראה בריא וצעיר, ואז החליט רבי יצחק אייזיק שאם גם בדורו קיים דבר כזה - יתכן שגם הוא יצליח להשלים ספר על הזהר למרות גילו (59). באותו הלילה ראה את הבעש"ט שנתן הסכמה לפרושו והתחיל שוב לכתוב. בהתחלה כתב ברצף כמה שבועות, לא דבר עם איש ואכל ושתה רק לקראת הלילה. כך עד סיום הקדמת הזהר לספר בראשית. כשראה שהדבר פוגע בבריאותו, הקציב זמנים קבועים לכתיבה. בכך המשיך עד ערב פסח האחרון בחייו, והגיע עד מאמר הזהר על דברי ה' למשה"רב לך, אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה": [תרגום:] "'רב לך' באור השמש שהיה לך, 'אל תוסף' שהרי זמנו של הירח בא, והירח

לא יכול להאיר עד שיבוא השמש. אך 'וצו את יהושע וחזקהו ואמצהו': אתה שאתה הוא השמש, עליך להאיר לירח (הוא יהושע), והרי נאמר 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם' וגו' (חיים כולכם היום)". אחרי פסח חלה, ובקש שיביאו כתב היד בכדי להמשיך ולא לעמוד במאמר זה, אך לא אסתייע מילתא ובכך הסתלק.

רבי יצחק אייזיק חי במשך חיים שנים, ונפטר בי' באייר, נצח שבנצח. מורגש בסיפורו כמה הייתה נצרכת נצחיות החיים בכדי לכתוב את תורתו השופעת, שפירושו לזוהר הוא כנראה גולת הכותרת שלה. כיצד זוכים לאריכות ימים כזו? מהפסוק "אורך ימים בימינה", ניתן ללמוד כי אריכות החיים שבנצח באה לו בזכות החסד והאהבה, ה"ימין מקרבת" ששלח דרך ספריו בכדי לקרב את ישראל לאביהם שבשמים (כתיבה מתוך מגמת קירוב, מתאימה לכך שבימין גם אוחזים את העט לכתיבה).

נוסף לכך שכתב ספרים רבים, אהב גימטריות ומספרים ועסק בסיפורים, גם שם משפחתו, ספרין, מתפרש בעברית כ'סופר' והאור הזורח מספריו מזכיר מראה של אבן ספיר בוהקת (כידוע בקבלה, מספר, סיפור ואור הם שלושת מובני השורש ס.פ.ר ומציינים שלוש בחינות של כלים). אם כן, על הרבי מקאמרנא ניתן לקרוא את הפסוק "לשוני עט סופר מהיר". פרט לקשר הפשוט שלו לפסוק, בגימטריה שלו רמוזים באופן מופלא שנות חייו: ממוצע כל אות בפסוק שווה בדיוק חיים, ובמספר קטן עולה הפסוק חמישים - הגיל בו החל לכתוב את פירושו על הזוהר. העט שהוא אוחז בימינו הינו עצה טובה שנתן ליהודים בספריו, בהיותו בן חמישים לעצה (אותו העט גם מבחין בין עיקר לטפל, דבר הנחוץ מאוד במלאכת הכתיבה). זו הדרך להיות סופר טוב, שספריו טובים ומאירים כשם שמאירים מעשים טובים.

הגיל בו נפתחה כתיבת הפירוש לזהר קשור באופן בו הסתיימה - פטירתו באמצע ספירת העומר תוך עיסוק בפטירת משה רבנו: על משה רבנו נאמר כי השיג את שער החמישים, ונתן את התורה ביום החמישים לספירת העומר. ההקבלה בין רבי יצחק אייזיק למשה רבנו בולטת מאוד בסיפור ונוכחת גם במקומות רבים בספריו. מעניין לנחש מיהו היהושע שלו, ה"פני לבנה", מפניו שקע.

משה הוא "ספרא רבא [=הסופר הגדול] דישראל" וגם "רעיא מהימנא" ולא פסיק טעמא ביניהם, אך אצל ר' יצחק אייזיק הנהגת העדה ונתינת התורה לא חיו בשלווה זו לצד זו: כך אמר בעל הייטב לב, שבתחילה באו לקאמרנער הרבה חסידים ואחר כך התמעטו, אבל בנסיעותיו תמיד נאספו אליו רבים. והסביר שבשמים היתה נחת רוח גדולה מחיבוריו, לכן פעלו שלא יגיעו אליו אנשים ויפריעו לו - מה שאין כן כשהוא ממילא בדרך...

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדֶּבֶק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מֻמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחָתָ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכּוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד אֶת גַּם אֶת הַחָתָ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מתוך שיעור ב"ד אייר תשפ"ג]

